

शैलुङ गाउँपालिका दोलखा
प्रदेश नं.३ को
तेस्रो गाउँसभामा
प्रस्तुत नीति, बजेट तथा कार्यक्रम
वक्तव्य
२०७५

मिति: १० असार, २०७५

शैलुङ गाउँपालिकाको तेस्रो गाउँसभाका अध्यक्ष ज्यू,
प्रमुख अतिथि ज्यू, विशेष अतिथि ज्यूहरू,
अतिथि ज्यूहरू, सभाका सदस्य ज्यूहरू
तथा सम्पूर्ण महानुभावहरू !!!

यस शैलुङ गाउँपालिकाको ऐतिहासिक तेस्रो गाउँसभालाई सफल र व्यवस्थित बनाउन हाम्रो निमन्त्रणालाई स्वीकार गरी उपस्थित हुनु भएकोमा हार्दिक धन्यवाद सहित स्वागत गर्दछु । नेपालको राजनितिक, आर्थिक, समाजिक तथा विभिन्न आन्दोलनहरूमा अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरू प्रति हार्दिक श्रद्धा सुमन अर्पण गर्दछु ।

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान कार्यान्वयन हुने क्रममा निर्वाचित जनप्रतिनिधीहरू मार्फत जनताले आफैलाई शासित गर्ने वातावरण निर्माण भएको सन्दर्भमा शैलुङ गाउँपालिका दोलखालाई संघीयताको मर्म अनुसार विकास प्रकृत्यालाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न नेपालको संविधान, संघीया मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले जारी गरेका विभिन्न कार्यआदेशहरू, स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४, नेपाल सरकारको विकास सम्बन्धी लक्षहरू, नेपाल सरकारले प्रतिबद्धता जनाएका अन्तर्राष्ट्रिय विकास सम्बन्धी नीतिहरू र मान्यताहरू निर्वाचनमा हामीले गरेका प्रतिबद्धताहरू वस्ती तथा वडा तहबाट सिफारिस भई आएका योजनाहरू, विभिन्न समितिहरू र गाउँ कार्यपालिकाको बैठकबाट पारित भएको नीति, कार्यक्रम एवं बजेट यस सम्मानित सभामा प्रस्तुत गर्न गईरहेको छु । साथै यस अवसरमा सम्पूर्ण शैलुङ गाउँपालिका बासी आदरणीय जनसमुदायहरूमा हार्दिक बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

आदरणीय उपस्थित महानुभावहरू !

शैलुङ गाउँपालिका ऐतिहासिक, प्राकृतिक, साँस्कृतिक तथा धार्मिक दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण क्षेत्र भएकोले विशेष पर्यटकीय केन्द्रको रूपमा विकास हुने सम्भावना छ । पवित्र धार्मिक एवं प्राकृतिक सौन्दर्यले भरिपूर्ण शैलुङ, उत्तर गयाको रूपमा प्रख्यात चर्नावती त्रिवेणी धाम, आलु, दुधपोखरीको स्लेट ढुङ्गा, जडीबुटी, वन पैदावर, कृषि, पशुपालन, नगदेबाली लगायत थुप्रै सम्भावनाका क्षेत्रहरू छन् । यी क्षेत्रहरूको प्रभावकारी प्रयोग र दीगो विकास गरी आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको विकास मार्फत सम्पूर्ण क्षेत्रमा अहिलेसम्म भएका सकारात्मक प्रयास, राजनितिक दलहरूबाट भएको सहयोग, विकास साभेदारहरूको प्रयास, विभिन्न सरकारी एवं गैरसरकारी निकायहरूको सहयोग, समन्वय र सहकार्य, निजी क्षेत्रको प्रवेश, पत्रकार तथा नागरिक समाज लगायत शैलुङ बासीको विकास प्रति रहेको चासो शैलुङको समग्र विकासको लागि अवसरका रूपमा रहेका छन् ।

उल्लेखित सम्भावना तथा अवसरहरूका बावजुत हाम्रा सामु थुप्रै चुनौतीहरू रहेका छन् । गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा सडकको ट्रयाक जोडिएतापनि सर्वयाम यातायात सेवा उपलब्ध गराउन सकिएको छैन । सबै वडाहरूमा शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, सिंचाई तथा बिजुलीको सहज व्यवस्थापन मिलाउन सकिएको छैन । विविध प्रकारका विभेदहरू कायमै छन् । मानव विकास सुचकाङ्क सन्तोषजनक देखिदैन । प्रतिव्यक्ति आय कमजोर अवस्थामा छ । कृषि, वन, वातावरण तथा अन्य पूर्वधार र सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरूमा वर्षेनी लाखौं लगानी भएतापनि खाद्य असुरक्षा, गरिबी, असमानता, जातिय भेदभाव, छुवाछुत, महिला हिंसाका घटनाहरूबाट पार पाउन सकिएको छैन । शान्ति सुरक्षाको अवस्था कमजोर रहेको छ । दुर्गमता, निरक्षरता र अदक्षताले गाँजीरहेको छ । सबै वडाहरू कमजोर अवस्थामा रहेका छन् । २० वर्ष जनताले आफ्ना प्रतिनिधीहरू नपाउनु, गाउँपालिकाको आन्तरिक स्रोत अत्यन्तै न्यून हुनु, विकासको प्रतिफल लक्षित समुदाय सम्म पुऱ्याउन नसक्नु, भुकम्पले क्षतिग्रस्त संरचनाहरूको आशातित पुनर्निर्माण तथा नवनिर्माण नहुनु थप चुनौतीका रूपमा रहेका छन् । गाउँपालिका र वडाहरूले शून्य अवस्थाबाट काम सुरु गर्नु पर्दा धेरै कठिनाइहरू व्यहोर्नु परिरहेको छ ।

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, बजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

उल्लेखित चुनौतीहरूको बावजुत सबै सरोकरवाला निकायहरूको समन्वय र सहकार्यमा दीगो विकास गरी यसका प्रतिफल लक्षित समुदाय सम्म पुऱ्याउन हामीले सामुहिक प्रयास गर्नु निरन्तर आवश्यक रहेको कुरा स्मरण गराउन चाहन्छु ।

अध्यक्ष महोदय,

चालु आ.व.को नीति, बजेट तथा कार्यक्रमको समीक्षा देहाय अनुसार प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

खण्ड -१ परिचय र समीक्षा खण्ड

१.१ पृष्ठभुमी :

शैलुङ गाउँपालिका दोलखा जिल्लाको एक ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक र पर्यटकीय महत्व बोकेको गाउँपालिका हो । बौद्ध, हिन्दु र बोन धर्मवालम्बीहरूको आस्थाका केन्द्रको रूपमा परिचित शैलुङ पर्वतको नामबाट गाउँपालिकाको नामाकरण भएको हो । शैलुङ सम्बन्धी स्थानीयहरू माझ विभिन्न किम्वदन्तीहरू प्रचलनमा रहेका छन् । प्रथम बुद्ध साङगे महामोर्चले ज्ञान दिएको हुनाले पहिले यस पर्वतलाई साङ्गेलुङ भनिन्थ्यो । पछि अपभ्रंश हुँदै शैलुङ रहन गयो ।

शैलुङ गाउँपालिका साविकको ताम्चेत दुधपोखरी, भुषाफेदा, काटाकुटी, शैलुङेश्वर, मागापौवा र फस्कु गाविसहरू मिलाएर बनाएको हो । शैलुङ गाउँपालिकाको पूर्वमा भीमेश्वर नगरपालिका, बैतेश्वर र तामाकोशी, गाउँपालिका पर्दछ भने पश्चिममा सिन्धुपाल्चोक र रामेछाप जिल्ला पर्दछ । उत्तरमा भीमेश्वर नगरपालिका र सिन्धुपाल्चोक जिल्ला छन भने दक्षिणमा मेलुङ गाउँपालिका र रामेछाप जिल्ला पर्दछ । शैलुङ गाउँपालिका आठ वटा वडामा विभाजन गरिएको छ ।

१२८.६७ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा फैलिएको शैलुङ गाउँपालिका समुन्द्री सतहबाट करिव ९०० मिटर चर्नावती धाम देखि ३१४५ मिटर शैलुङ सम्मको उचाई अन्तरमा विविधता भित्र असंख्य प्राकृतिक, धार्मिक, साँस्कृतिक सम्पदा समेटेको छ । प्रदेश नं. ३ अन्तरगत दोलखा जिल्लाको सात वटा गाउँपालिका मध्येको शैलुङ गाउँपालिका एक हो । पछिल्लो जनगणनाअनुसार २०,०९८ जनसंख्या रहेको छ । जसमध्ये पुरुष ९,१८५ र महिला १०,९१३ छन् ।

साँस्कृतिक सम्पदाको धनी, प्राकृतिक स्रोत साधनले सम्पन्न, जलविद्युत, लघुउद्यम, कलकारखाना, कृषि पशुपालन, पर्यटन तथा भौतिक पूर्वाधार विकासको पर्याप्त सम्भवना रहेको शैलुङ गाउँपालिकाको गाउँवासीहरूको आधारभूत आवश्यकताहरू पुरा गर्दै विशिष्ट पहिचान (Specific Identity) सहितको विकसित, सुरक्षित, प्रतिष्ठित, एक सुन्दर, जीवन्त र समृद्ध गाउँपालिका बनाउने गाउँपालिको दीर्घकालीन सोच (Vision) लाई पूरा गर्न चालु आ. व. को नीति, बजेट तथा कार्यक्रमको समीक्षा गर्दै आगामी आर्थिक वर्षको लागि नीति बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

१.२ चालु आ.व.को नीति, बजेट तथा कार्यक्रम समीक्षा

सबल पक्ष :

चालु आ.व.को नीति, बजेट तथा कार्यक्रम समीक्षा गर्दा विकास निर्माणमा नगद साभेदारीको प्रारम्भ भएको, गुणस्तरीय कार्यको लागि प्रभावकारी अनुगमन भएको, तोकेको समयमा सम्भौता भएको, उपभोक्ताले योजनाको लागि अपनत्वको रूपमा लिएको, उपभोक्ता समिति गठन समावेशी भएको, अधिकांश योजनाहरू म्याद भित्र सम्पन्न भएकाले क्षेत्रगत रूपमा भएको मुख्य-मुख्य कार्यहरूको सबल पक्ष पेश गर्दछु ।

क. आर्थिक क्षेत्र :

१. वडा नं. ४ मा व्यवसायिक अलैची खेतीको लागि ४० हजार अलैचीको विरूवा कृषकलाई वितरण, अलैची सुकाउने मेशिन खरिद गरी अलैची निर्यात गर्ने अवस्थामा पुगी कृषकहरूको जीवनस्तरमा सुधार आएको,
२. वडा नं. ५ को कृषकहरूलाई मौरीघार समेत वितरण गरी व्यावसायिक रूपमा मह उत्पादनको प्रारम्भ भएको ,
३. वडा नं. ४ मा प्राकृतिक नश्ल सुधार एवं मासु तथा दुध उत्पादन बृद्धिको लागि ४ ओटा राँगो र २२ वटा उन्नत जातको बोका वितरण भएको,
४. गाउँपालिका र आर.आर. एन. को सहयोगमा उत्पादित कृषि उपज संकलन गरी निर्यात गर्नको लागि ३ वटा सामुदायिक भवन र उत्पादित आलु सुरक्षित राखी महङ्गो अवस्थाम बिक्री गर्न तथा आलुको बीउको लागि २ वटा रष्टिक स्टोरको निर्माण भएको ,

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, बजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

५. वडा नं ५ मा आर.आर. एन. र गाउँपालिकाको सहयोगमा दूधजन्य पदार्थ निर्यात गरी कृषकहरूको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन १९ वटा उन्नत जातको दुधालु गाई वितरण भएको,
६. आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकको बृद्धि गरी शैलुङलाई पर्यटन गन्तव्य स्थलको रूपमा विकास गर्न बाघखोर देखि कालापानी सम्म १३ कि.मि. सडक निर्माण भई शैलुङको १०० थुम्कामा आउने पर्यटकको संख्या २०० प्रतिशतले बृद्धि भएको ,

ख. सामाजिक क्षेत्र :

१. भुकम्पबाट पूर्ण क्षती भएका विद्यालहरू मध्ये यस गाउँपालिका अन्तर्गत नमुना प्रा.वि., शारदा मा.वि., नविन मा.वि. लगायत विद्यालय भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ भने केही विद्यालय भवनहरू निर्माण कार्य जारी रहेको,
२. शैलुङ गाउँपालिकाको सबै विद्यालयहरूमा प्रविधिमैत्री माध्यमबाट शिक्षण सिकाइको प्रारम्भ भएको,
३. सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत कक्षा १ देखि कक्षा १० सम्मका विद्यार्थीहरूलाई निःशुल्क पाठ्यपुस्तक वितरण र छात्राहरू तथा दलित विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति प्रदान गरिएको ,
४. नेपालको संविधान २०७२ र स्थानीय सरकार ऐन, २०७४ बमोजिम रिक्त स्थानमा करारमा शिक्षक तथा कर्मचारी पदपूर्ति गरिएको र विद्यार्थीको आधारमा शिक्षक दरबन्दी मिलान गरिएको,
५. शारदा मा.वि.मा इ-लाइब्रेरीको प्रारम्भ भएको,
६. नवजात शिशु तथा गर्भवती महिलालाई खोपको मात्रा पूरा गरिएको, पूर्णखोप गाउँपालिका घोषणा भएको,
७. यस गाउँपालिकाको ५ ओटा स्वास्थ्य चौकीको प्रिफ्याब भवन दाताको सहयोगमा सम्पन्न भएको ,
८. नेपाल सरकारले निःशुल्क उपलब्ध गराउने भनी तोकिएका औषधीहरू स्वास्थ्य चौकीहरूमा अभाव नभएको,
९. ६ वटा स्वास्थ्य चौकी र १ वटा २४ घण्टे प्रसुती सेवा केन्द्रमा वैकल्पिक उर्जा केन्द्रको सहयोगमा सोलार जडान भएको,
१०. वडा नं. ३ को फोक्टे, चिसापानी, नागी वडा नं. ६ को सदुङ, ढुङ्गे, लहरे, चाइचाँप, वडा नं. ७ को लामाटोल, बाहुन टोल वडा नं. ८ को भित्तारे, मैदाने, भदौरेडाँडा, योज्जनटोल बासीहरूलाई स्वच्छ खानेपानीको सुविधा उपलब्ध गराएको,
११. गाउँपालिका भित्र आवश्यक स्थानहरूमा स्वच्छ खानेपानी आपूर्तिको लागि ३८,८००.मिटर खानेपानीको पाइप वितरणको लागि टेन्डर प्रक्रियाबाट खरिद गरिएको,
१२. देउराली बाघखोर बजारलाई सफा राख्न १०० वटा फोहोर संकलन गर्ने डस्टविन प्रत्येक घरधुरीलाई वितरण गरी फोहोर मैला व्यवस्थापनको लागि डम्पिङ साइड निर्माणको कार्य प्रारम्भ भइसकेको,
१३. पुरातात्विक एवं ऐतिहासिक महत्वको क्षेत्र शैलुङ -५ मा गोल्मा राजा गोल्मा रानीको र वडा नं. ७ मा शिवको मन्दिर निर्माण भएको,
१४. लैङ्गिक समनता र सामाजिक समावेशीकरण अन्तर्गत दलित प्रोफाइल र गम्भीर हिंसामा परेका महिलाको सुरक्षित अस्थायी आवास र सभा लगायतको कार्यको लागि गाउँपालिका केन्द्र फोक्टेमा महिला सामुदायिक भवन निर्माण प्रारम्भ भएको,
१५. वडा नं. ७ मा चर्णावती बृद्धाश्रमको निर्माण भई अशक्त तथा पालन पोषण गर्ने व्यक्ति नहुने जेष्ठ नागरिकको लागि आश्रयस्थल निर्माण कार्य भइरहेको,

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, वजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

१६. युवाहरूमा खेलकुदको भावना विकास गर्नको लागि वडा नं. ३ मा करिब १२० मिटर लम्बाइ ८० मिटर चौडाई र ९६०० व. मी. क्षेत्रफल भएको शैलुङ रंगशालाको निर्माण भएको,
१७. शैलुङ गाउँपालिकाका जेष्ठ नागरिक १२५२ जना, जेष्ठ दलित ११३ जना, विधवा ६२७ जना, एकल महिला ५ जना, पूर्ण अपाङ्ग ३२ जना, आंशिक अपाङ्ग ५९ जना, दलित बालबालिका १५५ जना गरी जम्मा २२४३ जना लाभग्राहीहरूलाई सामाजिक सुरक्षा अनुदान भत्ता (वृत्ति) वितरण गरिएको,
१८. वडा नं. ८ को ढाँडेमा दलित मरणघाटको निर्माण भएको, वडा ३ को भुरूङ्गमा भुमे मन्दिर, वडा नं. ८ मा फलाम पोखरी देवीथान मन्दिर र वडा नं. ६ को चाँइचापमा गुम्बा निर्माण सम्पन्न भएको ,

ग. पूर्वाधार विकास क्षेत्र :

१. चालु आ.व.मा ७ मिटर चौडा भएको सडक ४५.१३ कि.मि., नयाँ ट्रायाक खोल्ने कार्य ३५.९७ कि.मि., अन्य सडक मर्मत सुधार, १२१.३१ कि. मि. सडक सोलिङ्ग गर्ने कार्य, ३.९४ कि.मि. सुख्खा टेवा पर्खाल, २४.९० मिटर ग्याबिन वाल, ६९.५० मिटर कच्ची नाली व्यवस्थापन, ५२.५६ कि.मि. निर्माण गर्ने कार्य सम्पन्न भई गाउँपालिका केन्द्रदेखि सबै वडाकेन्द्र सम्म सडक सञ्जालसंग जोडिएको छ । साथै गाउँपालिका भित्रका सडकहरूमा ३८ ठाउँमा ह्युम पाइप कल्भर्ट व्यवस्थापन गरिएको र मुडे-मेलुङ तथा अन्य सडकका लागि २४० मिटर ह्युम पाइप खरिद गर्नुका साथै मुडे-मेलुङ सडकको विभिन्न खण्डमा सडक मर्मत सुधार गर्ने कार्य भइरहेको हुँदा वर्षायाममा यातायात सञ्चालन गर्ने प्रयास भइरहेको छ ।
२. शैलुङ-२ को घट्टेखोलमा ७ मिटर लामो आर.सि.सि.पुल निर्माण भई वर्षायाममा आवतजावत गर्न सहज भएको छ ।
३. गाउँपालिकाका र आर.आर.एन.को सहयोगमा वडा नं. ५ को सवलचोक मुलधाराचोक टोलको खेतीयोग्य जग्गामा सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको र गाउँपालिका भित्रका अन्य साना सिंचाइको लागि ६९०० मिटर एच.डि.पि. पाइप खरिद गरिएको छ ।
४. शैलुङ गाउँपालिका, अन्य कार्यालय, शैलुङ अस्पताल, जनजाति संग्रहलय निर्माणको लागि गाउँपालिका केन्द्रमा जम्मा ११,१८७.वर्ग मिटरको घडेरी निर्माणको कार्य सम्पन्न भएको ।
५. इन्टरनेट सुविधाको लागि सबै वडा कार्यालय, मा. वि., स्वास्थ्यचौकीहरूमा **दुर सञ्चार प्राधिकरणको सहयोगमा इन्टरनेट** सामाग्री जडान भएको छ ।
६. भुकम्पबाट पूर्णक्षति भएका ६,५,६७ वटा घरधुरी मध्ये १९२३ वटा अर्थात २९.२ प्रतिशत निजी आवासको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।
७. भैसेमा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र मर्मत सुधार तथा भुषाफेदा प्रवेश गर्ने निगाले बाघखोमा **नारायणध्वज स्मृति गेट** निर्माण कार्य अघि बढेको छ ।

घ. वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र :

१. गाउँपालिका केन्द्रमा करिब १० हेक्टर जग्गामा वृक्षारोपण गर्नुका साथै पीपलडाँडा आधारभूत विद्यालयलाई पहिरोबाट जोगाउनका लागि जाली लगाउने कार्य सम्पन्न भएको छ ।
२. प्रकोपबाट हुने विपद्मा खोज, उद्धार राहत वितरण लगायतको कार्यको लागि वडा स्तरीय र गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको ,
३. प्रकोपबाट हुने विपद्मा खोज, उद्धार, राहत वितरण तथा पूर्वाधारहरू मर्मत तथा निर्माण कार्यकोलागि विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना भएको,

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, वजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

ड. सु-शासन तथा संस्थागत विकास क्षेत्र :

१. गाउँपालिका, वडा कार्यालयहरूमा न्यूनतम रूपमा फर्निचर, कम्प्युटर, फोटोकपी मेशिन, मोटरसाइकल र इन्टरनेटको व्यवस्था भएको,
२. गाउँपालिकाको वेवसाइट, इमेल र वडा कार्यालयहरूमा समेत इमेलको व्यवस्था भई प्रयोगमा रहेको,
३. गाउँपालिका पदाधिकारी र उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूको लागि क्षमता विकास कार्यक्रम सम्पन्न भएको,
४. गाउँपालिकामा सञ्चालित आयोजनाको सन्दर्भमा सार्वजनिक सुनुवाई भई उक्त कार्यक्रममा औल्याइएका कमी कमजोरीहरूलाई सुधार गरिएको,
५. नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय तहले बनाउन पाउने कानून मध्ये १९ वटा कानून (ऐन, नियम, कार्यविधि समेत) तर्जुमा गरी लागु गरिएको,
६. मितव्ययी, औचित्य प्रभावकारीता समेतलाई मध्यनजर गरी कार्यालय सञ्चालन र व्यवस्थापन खर्चलाई कमी गरिएको,
७. गाउँपालिका र सबै वडा कार्यालयहरूमा इ-हाजिरीको व्यवस्था गरिएको,

सुधारात्मक पक्षहरू:

१. कार्यक्रम वा आयोजनामा हुनुपर्ने लागत सहभागिता अन्तर्गत श्रमदानको रकम वास्तविकतामा परिणत गर्न तोकिए बमोजिम नगद वा श्रम सहभागिता अनिवार्य गराउनुपर्ने,
२. धेरै मात्रामा सडकका आयोजनाहरू छनौट गरी निर्माण गर्नुभन्दा गाउँपालिकाको सबै वडा समेट्ने तथा गाउँपालिका देखि वडाकेन्द्र जोड्ने सडकहरूलाई प्राथमिकता दिई बजेट विनियोजन गरी सर्वयाम यातायात सञ्चालन हुने गरी सडक निर्माण गर्नुपर्ने,
३. उपभोक्ता समितिहरूबाट कूल लागतको कम्तिमा ४० प्रतिशत नगद साभेदारी रहने गरी प्रस्ताव गरिएका कार्यक्रम वा आयोजनामा बजेट विनियोजनको लागि एकमुष्ट रकम छुट्याउनु पर्ने,
४. कार्यक्रम वा आयोजना गुणस्तरीय तथा परिमाणत्मक रूपमा तोकिएको समयमा सम्पन्न गर्नको लागि अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणको मात्रा बढाउनुपर्ने,
५. उपभोक्ता समिति तथा कृषकहरूको कम्तिमा ५० प्रतिशत लागत सहभागिता रहेने गरी पूर्वाधारजन्य बाहेक कृषि तथा पशुपालन एवं आयआर्जनको कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने,
६. गाउँपालिका वडा कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवा कम्प्युटराइज पद्धतिबाट गर्नुका साथै व्यक्तिगत घटना दर्ताको निवेदन अनलाइनबाट दिनसक्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने ,
७. सबै वडा कार्यालयहरूमा इन्टरनेटको सुविधा हुनपर्ने,
८. सार्वजनिक सुनुवाईको संख्यालाई बृद्धिगरी कार्यक्रम वा आयोजनाको हकमा सामाजिक परीक्षणको व्यवस्था गर्नुपर्ने,
९. गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरूमा नागरिक वडापत्र, सुचना पाटी तथा सुभाष पेटीका राख्नुपर्ने ,
१०. गाउँपालिकामा कार्यरत NGO / INGO ले गरेको कार्यको वित्तीय तथा भौतिक प्रगति नियमित रूपमा गाउँपालिकामा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने,
११. आर्थिक सामाजिक लगायत भौतिक पूर्वाधारजन्य कार्यक्रम वा आयोजना कार्यान्वयनको लागि दातृ निकायको खोजी गर्नुका साथै संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारको साभेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने,
१२. गुणस्तरीय शिक्षण सिकाईको लागि आधुनिक प्रविधिमैत्री उपकरण र माध्यमिक विद्यालयहरूमा विज्ञान प्रयोगशाला व्यवस्थापन गर्नुपर्ने,
१३. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण अन्तर्गतका कार्यक्रम संख्यामा बृद्धि गर्नुपर्ने,

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

१४. गाउँपालिकामा दरबन्दी अनुसार कर्मचारी नभई सिमित कर्मचारीले विहान देखि बेलुका सम्म कार्य सम्पादन गरीरहनु परेको हुँदा कामको अत्याधिक बोझलाई समेत मध्यनजर गरी कर्मचारीको मनोबल बृद्धि गर्न प्रोत्साहनको कार्यक्रम हुनुपर्ने ,
१५. उपभोक्ता समिति, गाउँपालिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता बृद्धिको लागि तालिम गोष्ठीको व्यवस्था गर्नुपर्ने, कानूनी व्यवस्था अनुरूप प्रथम र दोस्रो गाउँसभाबाट बजेट कार्यान्वयनमा आएतापनि पूर्णरूपमा अपेक्षित उपलब्धी हासिल हुन सकेको छैन । आर्थिक वर्ष ०७४/०७५ को विनियोजनको तुलनामा रू. ११ करोड ११ लाख २ हजार ८४५ पैसा ५६ अर्थात ८८.८० प्रतिशत पुँजीगत खर्च, रू १ करोड ९१ लाख ७७ हजार २८२ पैसा १५ अर्थात ५२.०७२ प्रतिशत चालु खर्च र शसर्त अनुदान शतप्रतिशत २०७५ असार मसान्त सम्म खर्च हुने अनुमान छ ।

आदरणीय महानुभावहरु,

शैलुङ गाउँपालिकालाई प्राप्त भएका सबै सम्भावना र अवसरहरूलाई सम्पत्तिको रूपमा ग्रहण गर्दै यसैको जगमा टेकेर समृद्ध शैलुङ गाउँपालिका निर्माण गर्ने प्रतिबद्धताका साथ म शैलुङ गाउँपालिकालको आगामी वर्षको वार्षिक योजना तथा बजेटका मुख्य मुख्य क्षेत्रका नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्दछु ।

खण्ड -२ आगामी आ.व.२०७५/०७६ को नीति बजेट तथा कार्यक्रम :

२.१ सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र अपेक्षित उपलब्धी:

२.१.१ सोच:

शैलुङ गाउँपालिकाकाको गाउँवासीहरूको आधारभूत आवश्यकताहरू पुरा गर्दै विशिष्ट पहिचान (Specific Identity) सहितको विकसित, सुरक्षित, प्रतिष्ठित, एक सुन्दर, जीवन्त र समृद्ध गाउँपालिका बनाउनु यो गाउँपालिको दीर्घकालीन सोच (Vision) रहेको छ । यो सोचलाई पूरा गर्न “सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान, जनजनको पौरख शैलुङको निर्माण” भन्ने नारा तय गरिएको छ ।

२.१.२ लक्ष्य

आर्थिक, सामाजिक लगायत पूर्वाधारजन्य कार्य गरी चरम गरिबी, विपन्नता र पछौटेपन अन्त्य गर्नु नै यस गाउँपालिकाको लक्ष्य रहेको छ ।

२.१.३ उद्देश्य:

- क. आर्थिक, भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधारको विकास गरी समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्नु,
ख. साधान-स्रोत, अवसर र क्षमताको उच्चतम उपयोग गरी आर्थिक तथा मानविय विकास गर्नु,
ग. जीवनयापनका न्यूनतम आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्दै चरम गरिबी, विपन्नता र पछौटेपनको अन्त्य गर्नु,

२.१.४ अपेक्षित उपलब्धी :

आगामी वर्षको अन्त्य सम्म निम्न उपलब्धीहरू हासिल हुनेछन :-

२.१.४.१ आर्थिक विकास

- क. शैलुङ गाउँपालिकाको कृषकहरू व्यवसायिक भई निर्वाहमुखी अवस्थाबाट निर्यातमुखी अवस्थामा पुग्न व्यावसायिक रूपमा कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय प्रारम्भ गर्नेछन ।
ख. पकेट क्षेत्रको रूपमा कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय प्रारम्भ हुनेछ ।
ग. कृतिम पशु गर्भाधानको प्रारम्भ भई नश्ल सुधार एवं दूध, मासु उत्पादनमा बृद्धि हुनेछ । साथै सामुदायिक भवन, कृषि उपज संकलन केन्द्र र राष्ट्रिक स्टोर ८ वटा सम्पन्न हुनेछ ।
घ. आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकको बृद्धि भई पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा शैलुङको विकास हुनेछ ।
ङ. सरकारी, निजी, सहकारीको साभेदारीमा उद्योग स्थापना गरी रोजगारीको सिर्जना हुनेछ ।
च. सहकारी मार्फत कृषि, पशुपालन तथा अन्य व्यवसाय प्रारम्भ भई सदस्यहरूको जीवन स्तरमा सुधार आउनेछ ।
छ. एक व्यक्ति एक बैक खाता हुनेछ ।
ज. कृषक र गाउँपालिकाको साभेदारीमा कृषिमा व्यवसायीकरण हुनेछ
झ. पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि कालापानीमा बुद्ध मुर्ति, नादानखर्क डाँडामा महादेवको मुर्ति स्थापना हुनेछ ।

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, वजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुडको निर्माण”

२.१.४.२. सामाजिक विकास :

- क. सबै बालबालिकाहरू आधारभूत शिक्षाको अवसरबाट वञ्चित हुने छैनन् ।
- ख. भुकम्पबाट क्षती भएका विद्यालयहरूको भवनको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न हुनेछ ।
- ग. गाउँपालिकामा एक प्राविधिक शिक्षालयको व्यवस्था हुनेछ ।
- घ. शिक्षक, अभिभावक, विद्यार्थीको सक्रियतामा विद्यार्थीहरूलाई आधुनिक प्रविधिमैत्री गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गरिनेछ ।
- ङ. नवजात शिशु र गर्भवती महिलाहरूले सबै खोपको मात्र पूरा गर्नेछन् ।
- च. स्वास्थ्य संस्थामा मात्र गर्भवतीहरू प्रसूती हुनेछन् ।
- छ. नेपाल सरकारले निः शुल्क उपलब्ध गराउने भनी तोकिएको औषधी सबै स्वास्थ्य संस्थामा पर्याप्त मात्रमा हुनेछ ।
- ज. महिला हिंसा जातीय भेदभाव, बालश्रम, बालविवाह जस्ता कार्यहरू निरूत्साहित हुनेछन् ।
- झ. “एक घर एक धारा” अभियान प्रारम्भ भई प्रत्येक घरमा ३ वर्ष भित्र स्वच्छ खानेपानीको सुविधा उपलब्ध हुनेछ ।
- ञ. “एक घर एक शौचालय” निर्माण कार्य अभियानको रूपमा प्रारम्भ हुनेछ ।
- ट. सबै गाउँबासीहरूमा आधारभूत सरसफाइको ज्ञान हुनेछ ।
- ठ. धर्म, संस्कृति, एवं पुरातात्विक महत्वको क्षेत्रको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन हुनेछ ।
- ड. लैङ्गिक, समानता, सामाजिक समावेशीकरण अन्तर्गत महिला, जनजाति, दलितहरूको तालिम गोष्ठीको माध्यमबाट सीप, क्षमताको विकास गरी आयआर्जनमा सहयोग पुग्नेछ ।
- ढ. जेष्ठ नागरिकहरूलाई कम्तीमा वर्षमा १ पटक निःशुल्क रूपमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध हुनेछ । साथै महिलाहरूको ज्ञान, सीप, क्षमता अभिवृद्धिको लागि महिला जागृति कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ण. सबै विद्यालयहरूमा प्रविधिमैत्री शिक्षण सिकाई हुनेछन् ।
- त. भुकम्पबाट पुर्ण क्षति भएका ७ वटा विद्यालय भवनको निर्माण कार्य सम्पन्न हुनेछ ।
- थ. सबै विद्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरूमा इ-हाजिरीको व्यवस्था हुनेछ ।
- द. सबै वडाहरूमा एक-एक वटा खेल मैदान वा हेलिप्याड निर्माण हुनेछ ।

२.१.४.३. पूर्वाधार विकास :

- क. मुडे-मेलुड सडक अन्तर्गत (मुडे-भैसे खण्ड) र बाघखोर - कालापानी सम्म १२ महिना यातायात सञ्चालन हुनेछ ।
- ख. गाउँपालिका केन्द्र देखि वडा केन्द्र सम्मका सबै सडकहरू १२ महिना सञ्चालन हुनेछन् ।
- ग. सिंचाइ श्रोत भएका स्थान मध्ये कम्तीमा ४ वटा सिंचाई आयोजना सञ्चालन भई खेती योग्य जमिनमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध हुनेछ ।
- घ. नीजी आवास तथा सरकारी भवनहरू भुकम्प प्रतिरोधी किसिमले निर्माण भई भुकम्पबाट क्षति भएका नीजी आवासहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न हुनेछ ।
- ङ. सबै घरधुरीहरूमा विद्युत र मोबाइल सेवा उपलब्ध हुनेछ ।
- च. कम्तीमा बाघखोर देउराली बजार सडक र गाउँपालिका केन्द्रमा सौर्य बत्ती जडान गरिनेछ ।

२.१.४.४. वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन :

- क. सामुदायिक, नीजी तथा कबुलियती वन विकास कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ ।
- ख. सामुदायिक वनको संरक्षण सम्बर्द्धन हुनुको साथै सामुदायिक वनमा सुशासन कायम हुनेछ ।
- ग. वडा केन्द्र जोड्ने सडक, मुडे-मेलुड सडकको दायाँ-वाँया अग्निसो रोपन कार्य हुनेछ ।
- घ. गाउँपालिका केन्द्र वरिपरी, भू-क्षयको जोखिम स्थान र खाली सार्वजनिक जग्गामा वृक्षारोपन हुनेछ ।

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, वजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

- ड. वन विनाश, वन कार्वन उत्सर्जन र जलवायु परिवर्तनको जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न सौर्य ऊर्जा, सुधारिएको चुलो, गोबर ग्याँस मध्ये कुनै एकको प्रयोग प्रत्येक घरधुरीले २ वर्ष भित्र गरी सक्नेछन् ।
- च. प्रकोपमा परेका व्यक्तिहरूलाई तत्काल उद्धार, राहत उपलब्ध हुनेछ
- छ. देउराली बाघखोरमा फोहोर संकलन केन्द्रको स्थापना हुनेछ ।

२.१.४.५ सुशासन तथा संस्थागत विकास

- क. गाउँपालिकाको सेवा, सुविधा एवं महत्वपूर्ण जानकारीहरू प्रभावकारी बनाउन शैलुङ मोवाइल एप्सको निर्माण हुनेछ ।
- ख. गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयबाट प्रदान गरिने सबै सेवाहरू कम्प्युटराइज्ड भई व्यक्तिगत घटना दर्ताको लागि निवेदन दिँदा अनलाइनबाट निवेदन दिन सकिनेछ ।
- ग. गाउँपालिका र वडा कार्यालयमा इन्टरनेट सेवा हुनेछ ।
- घ. गाउँपालिकामा सञ्चालित कार्यक्रम वा आयोजना र उपलब्ध हुने सेवा सुविधा सम्बन्धमा प्रत्येक चौमासिकमा सार्वजनिक सुनुवाई हुनेछ ।
- ड. गाउँपालिकामा सञ्चालित कार्यक्रम वा आयोजना सन्दर्भमा निर्माण स्थालमा होडिड बोर्डको व्यवस्था हुनेछ ।
- च. गाउँपालिकामा नागरिक वडापत्र र वडा कार्यालयहरूमा नागरिक वडापत्र, उजुरी पेटीका र सूचना पाटीको व्यवस्था हुनेछ ।
- छ. गाउँपालिका र वडा कार्यालयमा आवश्यक फर्निचर, कम्प्युटर, सवारी साधन लगायत अत्यावश्यक सामग्रीको व्यवस्था हुनेछ ।
- ज. गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्वको बृद्धि हुनेछ ।
- झ. उपभोक्ता समिति, गाउँपालिकाको पदाधिकारी र कर्मचारीहरूको क्षमता विकास हुनेछ ।

२.२. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा अबलम्बन गरिएका प्रमुख नीतिका आधारहरू:

२.२.१ समग्र नीति तथा आधारहरू:

- क. नेपालको संविधान,
- ख. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४,
- ग. राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४,
- घ. अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४,
- ड. संघीय र प्रदेश सरकारले जारी गरेको नीति, कानून तथा मापदण्ड,,
- च. स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पत्ती हस्तान्तरण सम्पत्ति निर्देशिका २०७४,
- छ. संघीय सरकारको आवधिक विकास योजना,
- ज. स्थानीय तहको मध्यकालिन खर्च संरचना,
- झ. स्रोत साधन,
- ञ. विकासका अन्तर सम्बन्धित विषयहरू,
- ट. नेपाल सरकारले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा प्रतिबद्धताबाट सिर्जित बस्तुहरू, संघ र प्रदेश सरकारले अबलम्बन गरेका अन्य आर्थिक नीतिहरू,
- ठ. राजनितिक पार्टीले जारी गरेका घोषणापत्र र निर्वाचनमा जाहेर गरेका प्रतिवद्धताहरू,

२.२.२. क्षेत्रगत नीति तथा आधारहरू:

२.२.२.१. आर्थिक विकास क्षेत्र :

२.२.२.१.१. कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी नीति :

- क. “व्यावसायिक प्राङ्गारिक खेती, कृषकहरूको जीवनस्तरमा उन्नति” भन्ने नाराका साथ कृषि समुह तथा कृषि सहकारी मार्फत कृषिजन्य वस्तुहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गरी लक्षित वर्गको आय आर्जन अभिवृद्धिमा जोड दिइनेछ ।
- ख. स्थानीय सम्भाव्यता, तुलानात्मक लाभ तथा विशेष अवसरहरूको उपयोग गरी कृषक तथा कृषि प्राविधिकहरूको सीप, यन्त्रिकरण र उपयुक्त कृषि प्रविधि मार्फत कृषि क्षेत्रको व्यवसायीकरण र विविधीकरण, नमुना कार्यक्रम कार्यान्वयन गरी कृषि क्षेत्रमा रोजगारी सृजना गरिनेछ ।

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, बजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

- ग. कृषि विकाससँग सम्बन्धित विभिन्न सरकारी अर्ध-सरकारी तथा गैरसरकारी संघ-संस्था, विकासका अन्य साभेदारहरू तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय र सहकार्य गरी सार्वजनिक निजी साभेदारी अवधारणा अनुरूप एकीकृत कृषि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- घ. सडक र बजारको पहुँच भएका क्षेत्रहरूमा बढी मुल्य भएका कृषिजन्य वस्तुहरूको उत्पादनमा जोड दिँदै सहज यातायात पहुँच नभएका क्षेत्रका लागि कम तौल तथा बढी मुल्य हुने कृषिजन्य वस्तुहरूको उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।
- ङ. सम्भाव्यताका आधारमा बाली विशेषका पकेट क्षेत्रहरू निर्धारण गरी सोही अनुसार खाद्यान्न, तरकारी, दुध, फलफूल, नगदेवाली, च्याउ, माछापालन, मौरीपालन आदि कार्यक्रमहरूलाई व्यवसायीकरण गर्न कृषि समूह, कृषि सहकारी र व्यक्तिगत फर्महरूलाई प्रोत्साहन तथा सामाग्रीमा अनुदान दिइनेछ ।
- च. शैलुङ क्षेत्रको आलुलाई भण्डारण गरी बढी लाभ लिन कोल्ड स्टोर निर्माण तथा आलु जन्य उद्योगहरू स्थापना गर्न प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- छ. गाउँपालिका, विषयगत कार्यालयहरू, परियोजना लगायत कृषि क्षेत्रमा काम गर्ने संघ-संस्था एवं अन्य निकायहरूको समन्वय र सहकार्यमा केही वडाका केही क्षेत्र पहिचान गरी अर्गानिक खेतीगर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । शैलुङ गाउँपालिकालाई अर्गानिक खेती उन्मुख पालिकाको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- ज. तुलनात्मक एवं प्रतिस्पर्धात्मक लाभको आधारमा कृषि वस्तुहरूको उत्पादन गरी उत्पादन क्षेत्रको विशिष्टीकरण गर्न एक क्षेत्र एक उत्पादनको अवधारणा कार्यान्वयनमा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
- झ. पशु स्वास्थ्य सेवामा विस्तार, नश्ल सुधार, पशुआहारमा सुधार, पशु स्वास्थ्य सेवाको लागि प्राविधिक जनशक्तिको परिचालन मार्फत शैलुङ गाउँपालिकालाई पशुपालन क्षेत्रको रूपमा विकास गरी मासु तथा दुधको लागि आत्मनिर्भरता तर्फ उन्मुख एवं प्रोत्साहन गरिनेछ । साथै दुधमा बृद्धि गर्नको लागि बीमा भई ब्याएका गाई, भैसीको लागि अनुदान उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
- ञ. शैलुङ गाउँपालिका भरी नै कृषि कार्यमा आधुनिकीकरण, उन्नत बीउ विजन वितरण, अर्गानिक खेती प्रणालीको प्रयोग र यस क्षेत्रमा युवाको आकर्षण बढाउने नीति लिइनेछ । सिंचाई सुविधाका लागि सानो सिंचाइ, थोपा सिंचाइ, अनुदान, उत्पादित सामाग्रीहरूको प्रमाणीकरण, बजार प्रवर्द्धन, शीत भण्डार (रष्ट्रिक स्टोर) निर्माणमा थप लगानी गर्दै जाने नीति लिइनेछ ।
- ट. प्रत्येक वडामा एक-एक नमूना कृषि फर्म निर्माण गरिने नीति लिइनेछ ।
- ठ. “दुध,अण्डा, मासुमा बृद्धि, शैलुङको समृद्धि” भन्ने नाराका साथ शैलुङ गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उत्पादन गर्न सकिने अण्डा, मासुजन्य तथा दुधजन्य वस्तुहरूमा आत्मनिर्भर बनाई निर्यात गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालनमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ड. गाउँपालिकाका कृषियोग्य भूमीको पकेट क्षेत्र पहिचान गरी कृषिलाई व्यवसायीकरण गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ । पहिचान गरिएका पकेट क्षेत्रहरूमा आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धनमा योगदान पुऱ्याउने विशेष गरी नगदेवाली, चिया, कफी, मौसमी/बेमौसमी तरकारी खेती, फलफूल खेती, किवि, विउ उत्पादन, जडिवुटिजन्य खेती, बहुउद्देश्यीय नर्सरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । यसको निम्ती विउ, मल, प्रविधि, सिंचाई, उपकरण, विरूवा आदिमा व्यवसायिक कृषकलाई अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइनेछ । व्यवसायिक खेती शुरुवातको लागि कम्तीमा १० रोपनी जग्गाको प्लटबाट कामको थालनी गराइनेछ । कृषकको लगानी सुरक्षित गर्न कृषिबाली तथा पशुपालन दुबैको बीमा गर्ने अभियानलाई प्रारम्भ गरिनेछ ।
- ढ. गाउँपालिकाको आलु पकेट क्षेत्रमा सरोकारवालाहरूको समन्वयमा शीत भण्डार, आलु संकलन तथा भण्डारण केन्द्रको स्थापना गरी आलुलाई ग्रेडिङ, लेवेलिङ, प्याकेजिङ गरी शैलुङको पहिचान हुने गरी बजारीकरणमा प्रोत्साहन एवं सघाउ पुऱ्याइनेछ ।
- ण. दुध तथा मासु उत्पादनका लागि पशुपालनलाई व्यवसायीकरण गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । दुग्धजन्य पदार्थमा गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउन र पशुपालनमा व्यवसायिकरण गराउन प्रोत्साहन गर्ने उद्देश्यले व्यवसायिक फार्म दर्ता गरी सुधारिएको गोठ व्यवस्थापन सहित कम्तीमा ६ वटा उन्नत गाई वा भैसीपालन गर्ने व्यवसायिक कृषकलाई प्रोत्साहन गर्ने गरी पहिलो चरणमा १५ वटा गाई भैसी पालन व्यवसायिक फार्मलाई प्रोत्साहन अनुदान उपलब्ध गराइनेछ । यसै गरी कम्तीमा १५ वटा वंगुरपालने, ३५ वटा वाख्रापालने र १५० वटा भन्दा बढी स्थानीय (Local) जातका कुखुरा पालने व्यवसायिक फार्महरू समेतलाई प्रोत्साहन अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइनेछ । कृषि सम्बन्धी कृषकहरूको ज्ञान, सीप, क्षमता अभिवृद्धि गरी व्यावसायिक कृषक तयार गर्न आवश्यक स्थानमा कृषक पाठशाला सञ्चालन गरिनेछ ।

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, वजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुडको निर्माण”

त. हरेक वडामा कृषि उपज संकलन केन्द्र, कृषि उत्पादनमा प्रोत्साहन, व्यावसायिक नगदेवाली प्रवर्द्धन, खाली जमिनको उपयोग गरी कृषकको आमदानीमा बृद्धि, खाद्यान्नमा आत्मनिर्भर, कृषि बाली तथा पशुविकास, खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाई, प्लाष्टिक पोखरी तथा टनेल खेती प्रणाली, उत्पादनमा सहूलियत दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

थ. कृषि, पशुपालन, लघुउद्यम क्षेत्रमा व्यवसाय गर्ने नागरिकलाई परिचय-पत्र वितरण गरिने नीति लिइनेछ ।

२.२.१.२. सहकारी :

क. “सहकारी मार्फत व्यवसाय गरौं, सदस्यहरूको आर्थिक सामाजिक अवस्थामा सुधार ल्याऔं” भन्ने नाराका साथ सरकारी, सहकारी र निजी लगानीबाट समृद्ध शैलुड गाउँपालिका निर्माण गर्ने नीतिलाई कार्यान्वयन गर्दै लगानी मैत्री शैलुड गाउँपालिका बनाउन पहल गरिनेछ ।

ख. कृषि, पशुपालनको व्यवसायिकरणमा मुलतः कृषि सहकारीहरूलाई परिचालन गरिनेछ ।

ग. सहकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि र संस्थागत विकासका सहजिकरण गरिनेछ ।

२.२.१.३. उद्योग तथा वाणिज्य :

क. शैलुड गाउँपालिकामा उत्पादन हुने आलुको पहिचानलाई कायम राख्न तथा प्रचार प्रसार गर्ने हेतुले आलुजन्य उद्योगहरू स्थापना गर्ने नीति लिइनेछ ।

ख. युवा शक्तिमा रहेको व्यवसायिक प्रतिभाको पहिचान गरी उनीहरूको रूची र क्षमता अनुसार उद्यमी बनाई स्वरोजगार गराउनका लागि उद्यमशीलता तथा सीपमूलक तालिम दिई “रोकौं विदेश जान, गरौं कृषि र लघु उद्यम” भन्ने नाराका साथ आगामी आ.व.मा युवाहरूलाई उद्यमी र व्यवसायी बनाउन जोड दिइनेछ ।

ग. गाउँपालिका भित्र सम्भावित नयाँ उद्योगहरू स्थापना गर्न लगानी मैत्री वातावरण बनाइनेछ । साभेदार संस्थाको सहकार्यमा गाउँपालिका भित्र सञ्चालन गर्न सकिने विभिन्न सम्भावित उद्यमहरू पहिचान गरी उद्योग स्थापना गर्न लगानीकर्ताहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । कम्तिमा २५ जनालाई रोजगार दिनेगरी लगानी गर्न आउने उद्योगीलाई उद्योग स्थल सम्मको पहुँच मार्ग, बिजुली पानी जस्ता आधारभूत भौतिक पूर्वाधारको निर्माणमा सहयोग र ४ वर्षको व्यवसायिक कर छुट गरी लगानी मैत्री वातावरण निर्माण गरिनेछ ।

घ. सबै प्रकारका बन्द, हडताल, गुण्डागर्दी, चन्दा असुलीको अन्त्य गरी गाउँपालिकालाई लगानी मैत्री क्षेत्र घोषणा गरिने छ । सरकारी सहकारी तथा निजी क्षेत्रको साभेदारीमा साना मझौला तथा ठुला उद्योगहरू स्थापना गर्ने नीति लिइनेछ ।

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, वजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

२.२.१.४. पर्यटन विकास सम्बन्धी नीति :

- क. पवित्र स्थल शैलुङ क्षेत्रलाई गाउँपालिकाले पर्यटकीय क्षेत्र घोषणा गर्दै राष्ट्रिय स्तरको पर्यटकीय क्षेत्र घोषणा गराउन पहल गर्ने नीति लिइनेछ । प्रथम बुद्ध साङगे माहर्मोचेले ज्ञान दिइएको र शाक्यमुनी गौतम बुद्धले तपस्या गरेको शैलुङ क्षेत्रको काखमा बुद्धको विश्वकै अग्लो मध्येको एक मुर्ति स्थापना सहित एकीकृत शैलुङ विकासका लागि दाताहरूको खोजी गर्ने नीति लिइने छ ।
- ख. शैलुङ गाउँपालिका भित्र पर्ने ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, धार्मिक, सम्पदाहरूको अध्ययन अनुसन्धान गरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिइने छ ।
- ग. पर्यटकीय स्थल मार्ग र वरिपरिको क्षेत्रमा होम स्टे पाहुना घर निर्माण गर्ने र पर्यटक मैत्री गाउँपालिका बनाउन पहल गरिनेछ ।
- घ. पर्यटकीय क्षेत्रहरूमा होटल, लज, रिसोर्ट खोल्न निजी-सार्वजनिक साभेदारीमा पर्यटकीय स्थलहरूको प्राकृतिक सौन्दर्यतामा खलल पुऱ्याउन नदिने र स्वच्छता तथा सरसफाईमा विशेष ध्यान दिन आवश्यक पहल गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ङ. पवित्र चर्णावती, त्रिवेणी धाम/उत्तर गया क्षेत्रलाई धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने नीति लिइनेछ ।
- च. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका प्रसिद्ध तीर्थ स्थलहरूलाई पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न र त्यसलाई आर्थिक विकासका अवसरहरूसँग जोड्ने गरी गाउँपालिकाको वार्षिक र आवधिक योजना बनाइनेछ । धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रहरूको व्यापक प्रचार प्रसार तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । धार्मिक स्थलहरूको पुनर्निर्माण कार्य यथासम्भव छिटो सम्पन्न गर्नको लागि सहयोगी निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ । धार्मिक पर्यटकहरूको शैलुङ बसाई लम्ब्याउने गरी थप धार्मिक पर्यटकीय स्थानहरूको विकासका कार्यक्रम पहिचान गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- छ. जात विशेषको सांस्कृतिक परम्परा भल्काउने गरी गाउँपालिका केन्द्रमा निर्माण गर्न लागिएको जनजाति संग्रहालय निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकलाई आकर्षित गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ज. शैलुङ क्षेत्रलाई विशेष पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गरी यूपिटड, वन्जिजम्प, प्याराग्लाइडिङ, स्की, रक क्लाइमीड तथा पदमार्ग निर्माण र विकास गरिनेछ ।
- झ. पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि शैलुङको कालापानीमा बुद्ध मुर्ती, नादानखर्क डाँडामा महादेवको मुर्ती, गाउँपालिका केन्द्र भन्दा माथि बहुउद्देशिय पोखरी निर्माण गरिने नीति लिइनेछ ।
- ञ. पर्यटन विकास तथा प्रवर्द्धनको लागि DPR/ Master plan निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ट. गाउँपालिकाले तोकेको पर्यटकीय क्षेत्र कालापानीमा व्यापार, व्यावसाय गर्न शैलुङ गाउँपालिकको स्थायी बासिन्दालाई प्रोत्साहितको लागि सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।

२.२.१.५. बैक तथा वित्तिय संस्था सम्बन्धी नीति :

- क. गाउँपालिकाबाट उपभोक्ता समिति, आपूर्तिकर्ता वा फर्म वा व्यक्तिलाई भुक्तानी गर्दा A/C Payee मार्फत भुक्तानी गरिनेछ ।
- ख. अनिवार्य रूपमा एक व्यक्ति, एक बैक खाता हुनुपर्ने नीति लिइनेछ ।
- ग. सामाजिक सुरक्षा अनुदान भत्ता तथा वृत्तिको रकम बैक मार्फत लाभग्राहीलाई उपलब्ध गराउन प्रयास गरिनेछ ।

२.२.१.६ भू- उपयोग सम्बन्धी नीति :

- क. गाउँपालिका भित्र रहेका खेती योग्य जग्गाहरूमा व्यावसायिक रूपमा खेती गर्न प्रोत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ख. आफ्नो नाममा रहेको खेती योग्य जग्गा बाँझो राख्नेलाई दण्डित गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ग. खेती योग्य जग्गामा व्यवसायिक खेती गरी खेतीको लागि उपयुक्त नभएको जग्गामा घर, भवन लगायतका संरचनाहरू निर्माण गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- घ. सार्वजनिक जग्गा, वन वा वन क्षेत्रभित्र रहेका खाली जग्गाहरू, गाउँपालिका, वडा कार्यालय वा अन्य सरकारी कार्यालयको नाममा कायम गराई भवन निर्माणमा सम्बन्धित निकायमा पहल कदमी लिइनेछ ।

२.२.२.२.सामाजिक विकास क्षेत्र :

२.२.२.२.१. शिक्षा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति :

- क. “आजको आवश्यकता प्रविधिमैत्री गुणस्तरीय शिक्षा” भन्ने नाराका साथ शैलुड गाउँपालिकाको समग्र शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिको लागि गाउँपालिका शिक्षा योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ। विद्यालय व्यवस्थापन समितिको प्रभावकारीतालाई बढाई गाउँ शिक्षा योजना निर्माण, रणनीतिक योजना निर्माण गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ।
- ख. विद्यालय तहको अन्तिम परीक्षामा उत्कृष्ट अङ्क ल्याउने विद्यार्थी, वार्षिकरूपमा उत्कृष्ट विद्यालय, सबै भन्दा उच्च दरमा विद्यार्थीहरु उतीर्ण गराउन सफल विषयगत शिक्षकहरुलाई पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ।
- ग. सामुदायिक अध्ययन केन्द्र तथा बालविकास केन्द्रहरुलाई सक्षम, प्रभावकारी र कार्यमूलक बनाइनेछ।
- घ. साक्षर नेपालीको अभियानलाई पुरा गर्नका लागि घोषणा भएको साक्षर गाँउलाई पूर्ण साक्षरको निरन्तरताको लागि आवश्यक कार्य गरिनेछ।
- ङ. आधुनिक शिक्षाको अभिवृद्धी गर्दै सरोकारवाला निकायहरु सँगको समन्वय र सहकार्यमा विद्यालय स्तरमा सूचना प्रविधिको पहुँच अभिवृद्धि एवं मन्टेस्वरी शिक्षण विधि प्रयोग गरी शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार गरिनेछ।
- च. बालमैत्री शिक्षण आदर्श विद्यालयका रूपमा प्राविधिक शिक्षाका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
- छ. गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानहरुमा निर्माण गरिएका (५०×१००) मी. भन्दा माथिका खेल मैदानहरुलाई स्तरोन्नति गर्दै राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसारका खेल मैदानहरु निर्माण गरिनेछ।
- ज. यो वर्ष शैलुड गाउँपालिकाका विद्यालयहरु गाभ्ने र दरबन्दी मिलान गर्ने नीति लिइनेछ।
- झ. शैलुड गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको सामुदायिक विद्यालयहरुलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्ने र शिक्षाको गुणस्तर बृद्धि गर्दै निजी क्षेत्रका शैक्षिक संस्थाहरु सँगको गुणस्तरमा समकक्षता हुने गरी सुधार कार्ययोजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
- ञ. मौलिक ज्ञान र सीपलाई अधिकतम उपयोग गरी आधुनिक बैज्ञानिक प्रविधिलाई जोडेर व्यावहारिक सिकाइद्वारा गुणस्तरीय शिक्षाको केन्द्र देखि विश्व विद्यालय शिक्षासम्म, व्यवसायिक शिक्षा देखि प्राविधिक शिक्षासम्मका शिक्षण संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी शिक्षामा प्रत्येक गाउँपालिकावासीको पहुँच स्थापित गर्ने नीति लिइनेछ।
- ट. आधारभूत तहदेखि नै नमूना सामुदायिक विद्यालय तोकी सञ्चालन गरिनेछ।
- ठ. शैलुड गाउँपालिका भित्र रहेका सामुदायिक विद्यालय मध्ये छनौट गरिएको सामुदायिक विद्यालयमा वार्षिक रूपमा गाउँपालिकाको तर्फबाट लगानी गर्दै गाउँ क्षेत्रकै उत्कृष्ट विद्यालयको रूपमा विकास गर्ने नीति लिइनेछ।
- ड. गाउँपालिकाको शिक्षा विकासको लागि सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालय बीच सहकार्यको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ।
- ढ. गाउँपालिकाबाट आधुनिक सुविधायुक्त पुस्तकालय सञ्चालन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिएकोछ।
- ण. सामुदायिक विद्यालयमा हुने शिक्षण सिकाई उपलब्धी मुलक बनाउन प्रति विद्यार्थीको आधारमा अनुदान उपलब्ध गराउन कार्यविधि बनाई लागु गर्ने नीति लिइनेछ।
- त. भूकम्पबाट पूर्ण क्षति भई निर्माणाधीन रहेका विद्यालय भवनहरु र निर्माण हुन बाँकी रहेका विद्यालय भवनहरु गाउँपालिका र दातृ निकायको सहयोगमा सम्पन्न गर्ने नीति लिइनेछ।
- थ. शैलुड गाउँपालिका क्षेत्रलाई खेलकुद केन्द्रको रूपमा विकास गर्न हाल सञ्चालनमा रहेका शैलुड रङ्गशाला र सार्वजनिक खेल मैदानहरुलाई गाउँपालिका र दातृ निकायहरुको सहयोगमा थप लगानी गरी स्तरोन्नति गर्ने नीति लिइनेछ।
- द. गुणस्तरीय शिक्षा अभिवृद्धिको लागि गाउँ शिक्षा समिति, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघको क्रियाशिलता बढाइनेछ। दण्ड संजाय रहित बालमैत्री शिक्षण सिकाई, १० कक्षा सम्मको शिक्षा निःशुल्क हुनुको अतिरिक्त सामुदायिक विद्यालयमा समेत अंग्रेजी माध्यमबाट अध्यापन गराउनको लागि उत्प्रेरित गरिनेछ। क्रमश विद्युतीय उपकरणहरुको प्रयोग गर्दै शिक्षण विधि अवलम्बनमा जोड दिइनेछ।

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुडको निर्माण”

- ध. विद्यालय सुशासन, पारदर्शिता र जवादेहिता अभिवृद्धिको लागि विद्यालयमा सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक लेखा परीक्षण र अन्तिम लेखा परीक्षणलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
- न. हरेक वडामा कम्तीमा १ वटा माध्यमिक विद्यालय, सबै विद्यालयहरूमा बालविकास केन्द्र, विद्यालयको पुनः नक्शाङ्कन, विद्यार्थी शिक्षकको अनुपातका आधारमा शिक्षक दरबन्दी मिलान, कक्षा कोठामा विज्ञान प्रविधिको सदुपयोग, प्राविधिक शिक्षामा जोड, प्रति विद्यार्थी अनुदान (PCF), शिक्षक तालिम, शैशिक भ्रमणमा प्रोत्साहन गरी गुणस्तरीय र आधुनिक शिक्षादिने नीति लिइनेछ ।
- प. खेलकुद क्षेत्रलाई वस्ती र विद्यालय तह सम्म विस्तार गरिने छ ।
- फ. खेलकुद विकास तथा प्रबर्द्धनको लागि राष्ट्रपति रनिडशिल्ड प्रतियोगिता आयोजना गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ब. परम्परागत धार्मिक तथा वैकल्पिक विद्यालय सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- भ. माध्यमिक विद्यालयमा पुस्तकालय र विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- म. समुदायिक विद्यालयका कक्षा ५ सम्म अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई स्थानीय उत्पादनमा आधारित पौष्टिक दिवा खाजा उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
- य. विद्यालयका कर्मचारी (बाल विकास सहयोगी कार्यकर्ता समेत) हरूलाई तोकिएको पोशाक अनिवार्य रूपमा लगाउनका लागि अनुदान उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
- र. सबै विद्यालयमा कक्षा १ र बाल कक्षा बिचमा अर्को एउटा कक्षा थप गरी शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्ने नीति लिइनेछ ।

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, बजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

२.२.२.२.स्वास्थ्य नीति :

- क. आम नागरिकको स्वास्थ्य सम्बन्धी मौलिक हकको कार्यान्वयनलाई संस्थागत गर्न नेपाल सरकारको स्वास्थ्य वीमा कार्यक्रमलाई सबै गाउँबासीमा पहुँच स्थापना गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ख. स्वास्थ्य चौकीको प्रसुती सेवा क्षमता अभिवृद्धि गरी स्वास्थ्य संस्थाहरूको सामाजिक परीक्षण गराई गुणस्तरीय र सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवाको विस्तार गरिनेछ ।
- ग. आयुर्वेद औषधालय, स्वास्थ्यचौकी, प्राकृतिक चिकित्सा लगायत अन्य वैकल्पिक स्वास्थ्य पद्धतिद्वारा गाउँबासीहरूलाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
- घ. सुरक्षित प्रसुती सेवा केन्द्र स्थापना, आमा र बच्चाको स्वास्थ्य तथा पोषणमा सहयोग, बहुक्षेत्रीय पोषण प्रबर्द्धन, गाउँपालिकालाई पूर्ण खोप युक्त घोषणा पश्चात खोपको सुनिश्चितता कायम राख्ने जस्ता आयोजनालाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ ।
- ङ. स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूले गरेको कार्यको मूल्याङ्कन गर्दै चाडपर्व खर्च उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
- च. महिला र नवजात शिशुको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्नको लागि २४ घण्टे प्रसुती सेवा सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य चौकीको व्यवस्थापन क्षमता अभिवृद्धि गरी अन्य स्वास्थ्य चौकीमा पनि स्थानीय तह समेतको सहकार्यमा २४ घण्टे प्रसुती सेवा विस्तार गर्दै स्वास्थ्य संस्थामा मात्र प्रसुती गराउनु पर्ने नीति लिइनेछ ।
- छ. गाउँपालिकाका केन्द्रमा १५ शैयाको अस्पताल, फोहोरलाई मलको रूपमा प्रयोग, सेवा मुखी स्वास्थ्य चौकी, टोल टोलमा घुम्ती स्वास्थ्य जाँच, गाउँघर क्लिनिक, तोकिएका औषधिको पर्याप्त वितरण, प्रसुती सेवामा सुधार आदि कामलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ज. निर्माण नभएका स्वास्थ्य संस्थाहरू नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा दातृ निकाय समेतको सहयोगमा निर्माण गरिनेछ ।
- झ. गर्भवती महिलाहरूले तोकिए बमोजिमको स्वास्थ्य जाँच गराउन तथा स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुतीको लागि प्रोत्साहनका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ञ. नेपाल सरकारले निःशुल्क उपलब्ध गराउने भनी तोकेका औषधीहरूको स्वास्थ्य संस्थाहरूमा अभाव हुन नदिने नीति लिइनेछ ।
- ट. स्वास्थ्य संस्था नभएको वडाहरूमा स्वास्थ्य संस्था स्थापनाको लागि पहल गर्नुको साथै स्वास्थ्य चौकी स्थापना नभएसम्म सामुदायिक स्वास्थ्य क्लिनिक स्थापना गरी सेवा प्रवाह गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ठ. स्वास्थ्य चौकीहरूको सेवामा सुदृढीकरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ड. मदिरा तथा सुतीजन्य पदार्थलाई कानून अनुसार नियमन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ढ. गाउँपालिका तथा आवश्यक क्षेत्रमा एम्बुलेन्स सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ण. टोल-टोलमा पुगेर जेष्ठ नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।

२.२.२.३. खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी नीति :

- क. व्यक्तिको स्वच्छ खानेपानीको अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न सबै खानेपानीका मुहानहरूलाई स्वतः गाउँपालिकाको स्वामित्वमा ल्याई पानीको मुहान र धाराको संरक्षण गरी “**एक घर एक खानेपानीको धारा**” निर्माणको कार्य ३ वर्ष भित्र सम्पन्न गरी सुरक्षित खानेपानी उपलब्ध गराउने नीति लिइने छ ।
- ख. स्वच्छ खानेपानीको दिगो व्यवस्थापनका लागि आयोजना निर्माणको क्रममा नै निश्चित रकम मर्मत सम्भार कोषमा राखी प्रत्येक उपभोक्ताले न्यूनतम रकम मासिक रूपमा जम्मा गर्नुपर्ने नीति लिदै खानेपानी आयोजनाहरू उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गरिनेछ ।
- ग. “**एक घर एक शौचालयको**” अवधारणालाई कडाइका साथ पालना गराउँदै आफ्नो घर अगाडि आफैले सरसफाइ गर्नुपर्ने अवधारणाको विकास गरिनेछ ।
- घ. स-साना खानेपानीका योजनाहरू कार्यान्वयन गरी तत्काललाई खानेपानीको सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।
- ङ खुल्ला दिसामुक्त गाउँ घोषणा भइसकेको अवस्थामा विनाशकारी भुकम्पको कारण पुनः पहिलाको अवस्थामा आएको सन्दर्भमा २ वर्ष भित्र गाउँलाई पुनः खुल्ला दिसामुक्त अवस्थामा पुऱ्याई खुला दिसामुक्त गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।
- च. वातावरण तथा सरसफाई सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै सो सम्बन्धी निर्माण कार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।

२.२.२.४. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समवेशीकरण नीति :

महिला तथा बालबालिका ,आदीबासी जनजाती, दलित, अपाङ्गता, जेष्ठ नागरिक सम्बन्धी नीति :

- क. विकास आयोजनाहरूको निर्णय प्रकृया र कार्यान्वयनमा महिला सहभागिताको सुनिश्चितता कायम राख्दै लैङ्गिक सशक्तिकरण तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति अनुरूप महिलाको आर्थिक तथा सामाजिक शसक्तिकरणका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ख. लैङ्गिक हिंसा, जातीय भेदभाव, छुवाछुत, सबै किसिमका विभेद र मानव वेचविखन जस्ता सामाजिक अपराध जन्य कार्यलाई नियन्त्रण र निरुत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ग. बालमैत्री पूर्वधारहरूको विकास गर्दै नेपाल सरकारले ल्याएको बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणा अनुरूप स्थानीय तह तथा सरोकारवालाहरूको समन्वयमा बालश्रम मुक्त शैलुङ गाउँपालिका बनाउने नीति लिइनेछ ।
- घ. बालबालिकाहरूको पोषण, हेरचाह बालश्रम न्यूनीकरण तथा असहाय बालबालिकको संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ङ. गाउँपालिका क्षेत्रमा बसोवास गर्ने पिछाडिएका वर्ग समुदाय, जेष्ठ नागरिक, असहाय अशक्त अपाङ्ग महिला तथा वालबालिकाको सशक्तिकरण र सामाजिक तथा आर्थिक समानुपातिक विकासका लागि लक्षित गरी विशेष कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- च. शैलुङ गाउँपालिका केन्द्रमा सबै जात जातिहरूमा पहिचान भल्कने गरी **संग्रहालय** स्थापना गर्ने प्रकृया अघि बढाइनेछ ।
- छ. आदीबासी जनजाती, दलित र अपाङ्गता भएका समुदायको समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सुनिश्चितता गर्दै लक्षित वर्गको सामाजिक तथा आर्थिक उन्नतीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ज. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुका साथै तथ्याङ्क संकलन गरी विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकाय तथा संस्थाहरूको सहयोगमा समुदायमा आधारित पुनःस्थापना गृह निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- झ. शैलुङ गाउँपालिकाको चर्णावतीमा निर्माणाधीन भवनलाई सहारा एवं पालन पोषण गर्ने व्यक्ति नभएका जेष्ठ नागरिकहरूका लागि आश्रय स्थलको रूपमा विकास गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ञ. सामाजिक रुपान्तरण मार्फत गरिबी न्यूनीकरणलाई सहयोग पुऱ्याउन आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा पिछाडि पारिएका वर्ग तथा समुदायको आवाज अभिवृद्धि गर्न र सेवा प्रवाहमा उनीहरूको पहुँच अभिवृद्धि गर्नका लागि सञ्चालित सामाजिक परिचालन कार्यक्रमहरूलाई अभ्र शसक्त र प्रभावकारी बनाउन आश्यकता अनुसार वडा, वस्ती स्तरमा टोल विकास संस्था/टोल सुधार समिति गठन गर्दै लगिने नीति लिइनेछ ।

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

- ट. आमा-बाबुको स्याहार-सुसार तथा पालन पोषण नगर्ने छोरा-छोरी र छोरा-छोरी न्यूनतम आधारभूत शिक्षा सम्म नपढाउने आमा-बाबुलाई गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाबाट वञ्चित गर्न सकिने नीति लिइनेछ ।
- ठ. महिला तथा बालबालिका ,आदीबासी जनजाती,दलित, अपाङ्गता, जेष्ठ नागरिकहरूको क्षमता तथा सीपमा अभिवृद्धि गरी आयआर्जनमा सहयोग पुग्ने हेतुले तालिम गोष्ठी सञ्चालन गरिनेछ ।
- ड. गाउँपालिका क्षेत्रको गरिवी अन्त्यका लागि गरिवी निवारण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साविक दुधपोखरी, शैलुङेश्वर र काटाकुटी गा.वि.स.मा गरिवी निवारण कोषबाट प्राप्त सुविधालाई प्रवाभाकारी रूपमा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ढ. जेष्ठ नागरिक सम्मान तथा निःशुल्क स्वास्थ्य परीक्षण कार्यक्रम सञ्चालन, महिला, अपाङ्गता, जेष्ठ नागरिक दिवसमा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ण. प्रत्येक वडामा बालक्लब गठन, सञ्चालन तथा नियमन, नीति लिइनेछ ।
- त. महिलाको लागि नेतृत्व तथा संस्थागत र आर्थिकआर्जनका तालिमहरू उपलब्ध गराइनेछ ।
- थ. निर्माण गरिने पूर्वाधार बालबालिका, अपाङ्ग तथा महिला मैत्री हुने किसिमले निर्माण गर्न प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- द. दलित समुदायलाई आफ्नो थर राखेर नेपाली नागरिकताको प्रमाण-पत्र बनाउन प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ध. दलित समुदाय र गैर-दलित समुदाय बीच अन्तरघुलन हुने अवस्था सिर्जना गरिनेछ ।

२.२.२.५. गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी नीति :

- क. शैलुङ गाउँपालिकामा राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय गैर-सरकारी संस्थाहरूको लगानीलाई एकद्वार प्रणालीका आधारमा कार्यान्वयन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ । उक्त संस्थाहरूको कार्यमा हुन सक्ने दोहोरोपन हटाउन समन्वय र सहकार्य अभिवृद्धिका लागि गाउँपालिकाले विशेष संयन्त्र बनाउने नीति लिइनेछ ।
- ख. गैर सरकारी संस्थाहरूबाट सञ्चालित क्रियाकलापहरूको चौमासिक समीक्षा गर्ने, नियमित अनुगमन गरी गैर सरकारी संस्थाहरू समेतको साभेदारीमा चौमासिक बुलेटिन प्रकाशन गरिनेछ ।
- ग. NGO/INGO ले गाउँपालिका क्षेत्रभित्र काम गर्दा अनिवार्य रूपमा स्वीकृती लिई गाउँपालिकाले निर्माण गरेको **आवधिक योजनामा** सहयोग पुग्ने गरी काम गर्नुपर्ने नीति लिइनेछ ।
- घ. गाउँपालिकाको समग्र क्षेत्रको विकास निर्माणको लागि NGO/INGO द्वारा लगानी गर्न लगानीमैत्री वातावरण बनाउनुको साथै प्रचलित कानूनको परिधि भित्र रही गरिने कार्यमा गाउँपालिकाद्वारा सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ड. गाउँपालिकामा कार्यरत NGO/INGO ले मासिक, चौमासिक र वार्षिक रूपमा वित्तिय, भौतिक र अन्य प्रतिवेदन गाउँपालिकामा पेश गर्नुपर्ने नीति लिइनेछ ।

२.२.२.३. पूर्वाधार विकास क्षेत्र :

२.२.२.३.१ सडक निर्माण तथा मर्मत सम्बन्धी नीति :

“टोल टोलमा सडक, खेतबारीमा ट्रक” भन्ने नारालाई साकार पार्न निम्न नीति लिइनेछ :

- क. शैलुङ गाउँपालिकाको **मेरुदण्ड मुडे-मेलुङ सडक** लाई आगामी ५ वर्ष भित्र कालोपत्रे बनाउने, बाघखोर कालापानी सडक, सबै वडा केन्द्र जोड्ने सडकलाई सर्वयाम बनाउने र अन्य पर्यटकीय तथा लिङ्ग रोडलाई निर्माण गर्न प्रथमिकता निर्धारण गर्ने नीति लिइनेछ । **जस अनुसार :**
- ख. **मुडे-मेलुङ सडक** : जम्मा सडक चौडा २० मिटर (**सडकको बीचभाग बाट १० मिटर दायाँबायाँ**) दुवैपट्टि ३/३ मिटर सडक क्षेत्र छोड्नुपर्ने ।
- ग. सबै वडा केन्द्र जोड्ने र बस्ती स्तरीय सडकहरू : जम्मा सडक चौडाई १५ मिटर (**सडकको बीचभाग बाट ७.५ मिटर दायाँबायाँ**) र दुवैपट्टि ३/३ मिटर सडक क्षेत्र छोड्नुपर्ने ।
- घ. गाउँपालिकाको स्वीकृतीमा मात्र नयाँ ट्रयाक खोल्ने र निर्माण गरिने सबै सडक मार्गहरू कम्तिमा ६ मिटर चौडाइको हुनुपर्ने नीति लिइनेछ ।

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, वजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

- ड. सबै प्रकारका सडकहरूको नक्शाङ्कन गरी राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार सडकहरूको क्षेत्र निर्धारण गरी भौतिक संरचना निर्माण गर्नुपर्ने नीति लिइनेछ ।
- च. गाउँपालिकाको केन्द्रदेखि सबै वडाहरू समेट्ने गरी १० मिटर देखि २० मिटर सम्म ग्रीनवेल्ड सहितको करिडोर निर्माण गरी चक्रपथ (Outer Ring Road) को निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- छ. “हाम्रो सडक, राम्रो सडक” भन्ने नाराका साथ उपभोक्ता समिति मार्फत सडक मर्मतको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ज. सडक अधिकार क्षेत्र मिच्ने, सार्वजनिक स्थानमा घर, टहरा बनाउने कार्यलाई निरूत्साहित गर्दै त्यस्तो कार्य भए गरेमा कानूनी सजायको दायराभित्र ल्याउने नीति लिइनेछ ।
- झ. मुडे-मेलुङ सडक स्तरोन्नती, सबै वडा कार्यालयहरू जोड्ने सडकमा सुधार, बाघखोर कालापानी पर्यटकीय सडक तथा अन्य स्थानीय तह र वस्ती जोड्ने सडक निर्माणलाई ध्यान दिइनेछ । वातावरण मैत्री हरित सडक निर्माण गरी तोकिएको राष्ट्रिय सडक मापदण्ड लागु गर्ने प्रयत्न गरिनेछ ।
- ञ. गाउँपालिका केन्द्र देखि वडाकेन्द्र सम्म जोड्ने सबै सडकहरू सर्वयाम सवारी चलाउने हेतु सोलिङ, नाला, ग्राभेल, टेवा तथा ग्याविनवाल द्वारा निर्माण गरिने नीतिलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

२.२.३.२. भवन तथा घर नक्शा सम्बन्धी नीति :

- क. भवन निर्माण सहितलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने नीति लिइनेछ ।
- ख. घर तथा भवन निर्माणको लागि अनिवार्य रूपमा घरधनीहरूले गाउँपालिकाबाट इजाजत पत्र लिनुपर्ने नीति लिइनेछ ।
- ग. विगत देखि विभिन्न कारण घर निर्माण भई इजाजत-पत्र नभएका तर घर निर्माण भई सकेको तथा निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र लिन नसकिरहेकाहरूको हकमा सार्वजनिक सूचना मार्फत निवेदन आवाहन गरिनेछ । सो निवेदनमा निर्माण इजाजत पत्र, निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र लिन नसकिएको प्रष्ट कौफियत र फोटो सहित निवेदन माग गरिनेछ । प्राप्त निवेदनहरू माथि एक कार्यटोली बनाई अध्ययन गरिनेछ र सोको आधारमा कानूनी दायरा भित्र रही इजाजत पत्र र निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- घ. पुनर्निर्माणको क्रममा बन्ने र बनिसकेको घरमा अनिवार्य रूपमा शौचालय निर्माण गर्नुपर्ने नीति लागु गरिनेछ ।
- ड. शैलुङ गाउँपालिका भित्र निर्माण गरिने सबै प्रकारका भौतिक संरचना निर्माण गर्दा नक्सा पास गर्नुपर्ने, प्रत्येक संरचना तथा निजी घर सम्म कम्तिमा १३ फिटको बाटो हुनुपर्ने, अदालतको फैसला, अंशवण्डा, नामसारी भएर आएका बाहेक कम्तीमा १५० वर्ग मिटर भन्दा कम क्षेत्रफलका जमिन किताकाट नहुने नीति लिइने छ ।
- च. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा दातृ निकायको सहयोगमा गाउँपालिकाको आफ्नै अत्याधुनिक सुविधा सम्पन्न गाउँपालिका भवन बनाईनेछ । सबै वडाहरूमा सुविधा सम्पन्न व्यवसायिक प्रकृतिका बहुउपयोगी वडा भवन निर्माण गरी गाउँवासीको सेवामा सरल र सहज पहुँच स्थापित गरिनेछ ।
- छ. २०७२ सालको विनासकारी भूकम्पबाट ध्वस्त भएको शैलुङ गाउँपालिका क्षेत्रलाई तीव्र गतिमा पुनर्निर्माण गरी पहिले भन्दा उपल्लो स्तरमा पुऱ्याउन विशेष ध्यान केन्द्रित गरिने छ । सबै सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरूको समन्वयमा आगामी वर्षसम्ममा नीजि आवास शतप्रतिशत र सरकारी भवन, पुरातात्विक महत्वका सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण संघ, प्रदेश, गैर सरकारी संस्था तथा दातृ निकायको सहयोगमा पुनर्निर्माण गरिने नीति लिइनेछ ।
- ज. विषयगत कार्यलयहरू, लगायत सबै सरकारी कार्यलयहरूको आफ्नो भवन निर्माणका लागी संघ, प्रदेश, जिल्ला समन्वय समिति र विभिन्न गैर सरकारी संघ संस्थाहरू सँग समन्वय गरिनेछ ।

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, वजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

२.२.३.३. विद्युत/उर्जा सम्बन्धी नीति :

- क. ग्रामीण तथा सामुदायिक विद्युतीकरणको विकास र विस्तारमा विशेष जोड दिंदै समुदायमा आधारित विद्युत उत्पादन प्रणाली तथा जनताको सहभागितामा विद्युत उत्पादन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ख. गाउँपालिकाको आर्थिक उन्नती र उर्जा संकटलाई न्युनीकरण गर्न गाउँपालिकाको मातहतमा रहने गरी उर्जा उत्पादनका लागि निजी सार्वजनिक साभेदार लगानीलाई प्रथामिकता दिने नीति लिइनेछ । सबै प्रकारका विद्युत आयोजनाहरूमा जनताको लगानी अभिवृद्धि गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ग. तामाकोशी -३ आयोजनाको कार्यान्वयनले गाउँपालिका क्षेत्रको विकासमा खेलनसक्ने भूमिकालाई मध्यनजर गरी उक्त आयोजना सञ्चालन गर्न विशेष प्रयत्न गरिनेछ ।
- घ. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र भएका अन्य स-साना विद्युत आयोजना सञ्चालन गर्न समेत सहजीकरणको भूमिका निर्वाह गरिनेछ ।
- ङ. विद्युतिकरण हुन बाँकी रहेका वस्तीहरूमा आगामी आ.व. भित्र विद्युतिकरण गरिनेछ । काठका पोललाई क्रमश विस्थापित गरी फलामका पोल प्रयोग गरिदै लगिनेछ ।
- च. साभेदार संस्थाको सहयोगमा गाउँपालिकाको बाघखोर देउराली, भैसे, कालापानी क्षेत्रमा सौर्य उर्जा मार्फत सडकबत्तीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- छ. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको जलविद्युत एवं वैकल्पिक उर्जाको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- ज. जैविक हरित उर्जा उत्पादन, नविकरणीय तथा वैकल्पिक उर्जा उत्पादन र प्रवर्द्धनलाई जोड दिइनेछ ।

२.२.३.४. सञ्चार सम्बन्धी नीति :

- क. जनतालाई सूचना प्रविधिमा पहुँच बढाउन र आधुनिक प्रविधि मैत्री हुनको लागि नेपाल टेलिकम र साभेदार संस्थाको सहयोगमा गाउँपालिकाको सबै स्थानहरूमा **मोबाइल, ल्याण्ड लाइन र वाइफाइ** सेवा सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

२.२.३.५. सिँचाइ सम्बन्धी नीति :

- क. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका कृषियोग्य भूमिमा गाउँपालिका र साभेदार संस्थाको सहयोगमा सिँचाइको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ख. स-साना पानीका मुहानको संरक्षण गरी पानी संकलन पोखरी र आवश्यकताको आधारमा आकासे पानी संकलन पोखरी निर्माण गरी साना सिँचाई प्रणालीको विकास गरिनेछ ।

२.२.३.६. साना शहर सम्बन्धी नीति :

- क. विगतदेखि सुरक्षित क्षेत्रका रूपमा रहेको फोक्टे, कालापानी, नागी क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्न गाउँपालिकाको नेतृत्वमा जग्गा एकीकरण गरी सुन्दरसाना शहरको विकास गरिने नीति लिइनेछ ।

२.२.३.७. खानेपानी पूर्वाधार सम्बन्धी नीति :

- क. “सबैको लागि स्वच्छ र सुरक्षित खानेपानी” भन्ने नाराका साथ साभेदार संस्थाको सहयोगमा “एक घर, एक धारा ” निर्माणको कार्य तीन वर्षभित्र सम्पन्न गरिने नीति लिइनेछ ।

२.२.३.८. अन्य :

- क. अग्रज सम्मान कार्यक्रम अन्तर्गत साविक काटाकुटी गा.वि.स.का उपाध्यक्ष शहिद राम बहादुर घिसिडको स्मरणमा गाउँपालिका केन्द्रमा शालिक र छ्योर्तेन निर्माण गरिने नीति लिइनेछ ।
- ख. गाउँपालिका भित्र आवश्यक स्थानमा हेलीप्याड निर्माण गरिनेछ ।

२.२.२.४. वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन क्षेत्र :

२.२.२.४.१. वन, वातावरण तथा भूसंरक्षण सम्बन्धी नीति

- क. पुनः नविकरणीय वन स्रोतको संरक्षण, व्यवस्थापन तथा सडुपयोगबाट स्थानीय समुदायको सहभागीता अभिवृद्धि गर्दै वन पैदावरबाट प्राप्त राजस्वले गाउँपालिकाको आर्थिक विकासमा योगदान पुऱ्याइनेछ । सुकेका पात तथा भिक्काहरूलाई प्रयोग गरी बायोमास म्याँस्सिफिकेसन प्रविधिबाट विद्युत उत्पादन गर्ने कार्यलाई प्रथमिकतामा राखिनेछ ।
- ख. वनलाई आर्थिक तथा वातावरण मैत्री बनाउन वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन योजना निर्माण गर्न तथा वनजन्य उद्योगहरू स्थापनालाई नीतिगत रूपमा खुकुलो बनाउन सम्बन्धित निकायमा पहल गरिनेछ ।
- ग. गाउँपालिकामा कम्तीमा एउटा नर्सरी स्थापना गरी वन विकास तथा सडक, नदी र सार्वजनिक जग्गाहरूमा सरोकारवाला निकायहरूको साभोदारीमा वृक्षारोपण गरिनेछ र निजी वन लगाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- घ. संकटापूर्ण अवस्थामा पुगेका जडीबुटी तथा वन, वनस्पतीहरूको संरक्षण, जैविक विविधताका हिसावले महत्वपूर्ण क्षेत्र (Biodiversity hot Spot) को पहिचान तथा संरक्षण, जैविक विविधता अभिलेखीकरण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिनेछ ।
- ड. जलवायु परिवर्तनको नकारात्मक असरलाई न्यूनीकरण गर्न वार्षिक योजना तर्जुमा गर्दा विकास योजनालाई वातावरण मैत्री बनाउँदै लैजान सरोकारवालाहरूको ध्यानाकर्षण गराइने छ । रेड प्लस कार्वन सञ्चित बाट यो गाउँपालिकाले अनुदान प्राप्त गर्ने सम्भावना भएकाले वन क्षेत्रको व्यवस्थापन तथा विस्तार गरी आगामी २ वर्ष भित्र गाउँपालिकालाई घरभित्रको धुवाँ रहितक्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने अभियानलाई विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरूको सहयोगमा तिव्रता दिइनेछ ।
- च. कवुलियती वन तथा पशुविकास कार्यक्रम अन्तर्गत जग्गा विहिन, अति गरिव, महिला घरमूली भएका दलित तथा जनजातीलाई प्राथमिकता दिई समुह गठन गर्ने, वन हस्तान्तरण गर्ने र आयमुलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- छ. पानीका मुहान संरक्षणका साथै पानीका स्रोतको सञ्चितता बढाउन पहल गरिने छ ।
- ज. गाउँपालिका क्षेत्रका सार्वजनिक जग्गा, सामुदायिक वन, कवुलियती वन, धार्मिक वन तथा निजी जग्गा समेतमा विभिन्न प्रकारका जडीबुटी खेतीको विस्तार गर्ने, वनजन्य स्रोतहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने तथा वन्य जन्तुहरू तथा जैविक विविधताको संरक्षण गरिनेछ ।
- झ. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका समुदायद्वारा व्यवस्थापन गरिएका वन क्षेत्रलाई स्थानीय समुदायको सहभागितामा वन जन्य स्रोतको व्यवस्थापनबाट आय आर्जनमा वृद्धि गरिने गरी उत्पादनमुखी वन व्यवस्थापनको नीतिलाई अंगिकार गरिनेछ । यसको लागि आवश्यकता अनुरूप सामुदायिक वन भित्र कवुलियती वनको अवधारणा कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ । सामुदायिक वनहरूलाई वैज्ञानिक / दीगो वन व्यवस्थापन गरी वनको हैसियतमा सुधार गर्दै मिश्रित वन हुने गरी व्यवस्थापन गरिनेछ । वन उपभोक्ताको अधिकार सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ञ. वनजन्य पैदावरको विकास गर्न स्थानीय समुदायको आधारभूत वन पैदावरको आवश्यकता पूर्ति गर्दै आय आर्जनमा अभिवृद्धि गर्नको लागि बहुउद्देश्यीय वन नर्सरी सञ्चालन गरी वृक्षारोपण व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ट. गाउँपालिका भित्र रहेका वन सम्पदाको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्दै आर्थिक विकासमा सम्पदाको दीगो उपयोग कायम गराउन उपभोक्ताहरूलाई अभिप्रेरित गरिनेछ ।
- ठ. प्रत्येक विकास आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा वातावरणीय संरक्षणको पक्षलाई ध्यान दिई विकास आयोजनाहरू वातावरणमैत्री बनाइनेछ ।
- ड. शैलुङ चक्रपथ भित्रको वन जंगललाई गाउँपालिका मातहत रहेनेगरी स्थानीय संरक्षण क्षेत्र निर्माण गरी सञ्चालन गरिने नीति लिइनेछ ।
- ढ. निजी वन दर्ता, व्यवस्थित र व्यावसायी बनाउँदै लैजाने नीति लिइनेछ ।
- ण. शैलुङ गाउँपालिकाको अधिल्लो सतहका क्षेत्रहरूमा पानीको मुहान संरक्षण, हरियाली प्रबर्द्धन आदि परिस्थिति प्रणालीको सन्तुलनका लागि ठाउँठाउमा पोखरीहरूको (रि-चार्ज पोन्ड) निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।

२.२.४.२. फोहोर मैला व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति :

- क. सफा, सुन्दर र आकर्षक हुनेगरी जनताको सहभागितामा “मेरो ठाउँ, सफा गाउँ” अभियानका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछन ।
- ख. “मेरो ठाउँ, सफा गाउँ” को नारा सहित फोहरमैलालाई उचित स्थानमा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ग. गाउँपालिकाको बजार, धार्मिक, पुरातात्विक क्षेत्रमा टोल सुधार समिति / टोल विकास संस्था गठन र परिचालन गरी सरसफाइलाई अभियानको रूपमा नै सञ्चालन गरी सरसफाई आचार संहिता उल्लङ्घन गर्ने व्यक्तिलाई दण्ड सजायको व्यवस्था गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । आफ्नो घर, टोल क्षेत्र सरसफाई राख्न अभिप्रेरित गर्ने प्रतिस्पर्धात्मक चेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । वर्षको १ पटक सरसफाई सप्ताह घोषणा गरी चेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- घ. निषेधित क्षेत्र साथै जथाभावी फोहर फाल्ने कार्यलाई निरूत्साहित गर्न कानूनी कारवाहीको प्रकृया अवलम्बन गरिनेछ ।
- ङ. वातावरण प्रदुषण हुन नदिन गाउँपालिका भित्र मापदण्ड विपरितका प्लाष्टिकको विक्रि वितरण, प्रयोगमा रोक लगाउने नीति लिईने छ ।
- च. फोहोरलाई मलको रूपमा प्रयोग गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

२.२.४.३. विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति :

- क. भू-क्षय तथा प्राकृतिक प्रकोपको दृष्टिकोणबाट सम्वेदनशील मानिएका क्षेत्रमा प्रकोपको जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न गाउँपालिकामा स्थानीय विपद जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा जोड दिईनेछ ।
- ख. विपद व्यवस्थापनको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरी प्रकोपमा परेका व्यक्तिहरूको तत्काल खोज उद्धार, राहत र पुनर्निर्माण जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गराइने छ । विपद व्यवस्थापनका लागि गाउँ स्तरमा प्रकोप व्यवस्थापन विशेष कोष सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- ग. स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन पूर्व तयारी तथा जोखिम न्यूनीकरण योजना तयार गरिनेछ । तयारी भइसकेको योजनाको कार्यान्वयन र अद्यावधिक गर्दै लगिनेछ ।
- घ. प्रत्येक वडामा खुल्ला क्षेत्र एवं आपतकालीन केन्द्र स्थापनाको लागि सम्भाव्य क्षेत्र पहिचान गरी कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ ।
- ङ. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र उत्पन्न हुने सबै प्रकारका विपत आपतकालीन अवस्थाको सामना गर्न विपद व्यवस्थापन कोष सञ्चालन गरी पुर्व तयारीका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- च. प्राकृतिक प्रकोप न्युनीकरण गर्न र प्राकृतिक प्रकोपबाट पिडितहरूलाई व्यवस्थापन गर्नका लागि शैलुड गाउँपालिका प्रकोप व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरिने छ । गाउँपालिका कार्यक्षेत्र भएका सबै गैर सरकारी संस्थाहरूको तर्फबाट कारोबारको आधारमा कम्तीमा ०.१ प्रतिशत सहभागीता सुनिश्चित गरिनेछ र गाउँपालिकाले कम्तीमा ५ लाख जम्मा गर्नेछ । उक्त कोषमा रहेको रकम प्रकोप व्यवस्थापन विशेष कोष विनियमावली तयार गरी सोही अनुसार खर्च गरिने छ ।
- छ. भू-क्षय तथा प्राकृतिक प्रकोपको दृष्टिकोणबाट सम्वेदनशील मानिएका क्षेत्रमा प्रकोपको जोखिमलाई व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ ।
- ज. जलवायु परिवर्तन, अवैज्ञानिक भू-उपयोग तथा जलजन्य प्रकोपका कारण जलाधार, वस्ती, टार टुला पूर्वाधारहरू आदि क्षेत्रहरूमा सिर्जित आर्थिक, मानवीय एवं भौतिक प्रतिकुल प्रभाव / हानीनोक्सानी सम्बन्धमा अध्ययन गरी जोखिम न्युनिकरण गर्न उपयुक्त प्रविधिको माध्यमबाट जनसहभागितामूलक वातावरण संरक्षण पद्धती अपनाई अनुकूलन सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- झ. गाउँपालिका तथा वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरी प्रकोपबाट हुने विपद्लाई न्यूनीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२.२.२.५.संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सु-शासन क्षेत्र :

२.२.२.५.१.सुशासन सम्बन्धी नीति :

- क. सुशासनका आधारभूत पक्षहरू उत्तरदायित्व, जवाफदेहिता, पारदर्शीता, जनसहभागीता र सामाजिक भावनालाई प्रवर्द्धन गर्दै सेवाग्राहीहरूलाई सुशासनको अनुभूती दिलाउन गाउँपालिका तथा वडाहरूबाट प्रदान गरिने सेवा प्रवाह तथा सञ्चालित आयोजनाहरू तथा कार्यक्रमहरूको सार्वजनिक सुनुवाई, आयोजना स्थलमै सामाजिक परीक्षणलाई निरन्तरता दिदै कामका आधारमा रकम भुक्तानी गरिने नीति लिइनेछ ।
- ख. राज्यको चौथो अङ्क पत्रकारिता मार्फत अनुगमन, सार्वजनिकिकरण तथा पारदर्शिता कायम गर्ने नीति लिइनेछ।
- ग. रेडियो तथा पत्रपत्रिका सँग समन्वय गरी गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाका बारेमा जानकारीहरू, सूचना शिक्षा मूलक सन्देश प्रवाह गरिनेछ ।
- घ. टोल विकास संस्था /टोल सुधार समिति गठन र विस्तार गर्दै सुशासन कायम गर्न गाउँबासीलाई अभिप्रेरित गर्न चेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
- ङ. गाउँपालिका कार्यालयबाट प्रवाह गरिने सेवा सम्बन्धी सर्वसाधारण र सरोकारवाला व्यक्तिहरूलाई जानकारी गराउन व्यवस्था गरिएको सूचना अधिकारीलाई तालिमको व्यवस्था गरी थप प्रभावकारी बनाईने छ ।
- च. सुशासनका आधारभूत पक्षहरू उत्तरदायित्व, जवाफदेहिता, पारदर्शिता, जनसहभागितालाई प्रवर्द्धन गर्दै सेवाग्राहीहरूलाई सुशासनको अनुभूति दिलाइनेछ ।
- छ. सुशासन, पारदर्शिता, जवाफदेहिता, जनउत्तरदायी कार्यशैलीका माध्यमबाट प्रत्येक गाउँवासीलाई घरदैलामै स्थानीय सरकारको प्रत्याभूति दिइनेछ ।

२.२.२.५.२. संस्थागत सुदृढीकरण तथा मानव संसाधन व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति :

- क. गाउँपालिकाको उपलब्ध जनशक्तिलाई आवश्यक तालिम प्रशिक्षणको माध्यमबाट मानव संसाधन विकास एवं क्षमता अभिवृद्धि गरी कर्मचारीहरूलाई सेवामुखी एवं जवाफदेही पूर्ण बनाउदै जनतामा पुऱ्याउने सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी तुल्याउने प्रयास गरिनेछ । गाउँपालिकाको कार्य प्रकृति अनुसार आवश्यक पर्ने जनशक्ति नेपाल सरकारबाट प्राप्त गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ख. विशेष प्रकृति, आकस्मिक कार्य तथा कार्यप्रकृति अनुरूप जनशक्ति नपुग भएको अवस्थामा गाउँपालिकाले आफ्नो आन्तरिक श्रोतबाट व्यवस्थापन गर्ने गरी निश्चित अवधिका लागि कार्यविवरण तोकि सम्भौता बमोजिम बाहिरबाट (Out Sourcing) काममा लगाउने नीति लिइनेछ ।
- ग. सुशासन प्रवर्द्धन, पारदर्शिता तथा जवाफदेहिता बृद्धि गर्दै जनताले अपेक्षा गरे अनुरूपको सेवा प्रवाह गर्न सक्ने बनाउन समन्वय र सहकार्यलाई विशेष प्राथमिकता दिईनेछ ।
- घ. गाउँपालिकाको पदाधिकारीहरूलाई आवश्यक तालिम तथा प्रशिक्षणको माध्यमबाट क्षमता बृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ङ. गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयहरूमा फर्निचर, मेशिनरी तथा उपकरण र सवारी साधनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- च. कर्मचारीलाई उत्प्रेरित गर्न Right Man in the Right Place भन्ने सिद्धान्तलाई परिपालन गर्नको साथै दण्ड र पुरस्कारको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- छ. कर्मचारीलाई कार्यबोझ र अतिरिक्त थप समय कार्य गरेवापत गाउँकार्यपालिकाले निर्णय गरी थप सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
- ज. गाउँपालिका र वडा कार्यालयमा सेवा करारमा कार्यरत कर्मचारीहरूको ०७५/०७६ का लागि म्याद थप गरिनुको साथै जिल्ला समन्वय समितिबाट खटीआएका कर्मचारीहरूको को आ.व. ०७५/०७६ का लागि म्याद थप गरी सेवालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- झ. साविकको स्थानीय निकायको स्थायी पदमा रही हाल यस गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई नियमअनुसार बढुवा गर्ने नीति लिईनेछ ।

२.२.५.३. सामान्य सेवा :

- क. नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा भएको व्यवस्था तथा संघीय अवधारणा अनुसार गाउँपालिका तथा वडा तहबाट उपलब्ध हुने सबै प्रकारका सेवाहरू सहज रूपमा गाउँपालिका वासीलाई उपलब्ध गराउन गाउँपालिकाको संस्थागत विकास गरिनेछ । गाउँपालिका र वडा कार्यालयमा आवश्यक भौतिक पूर्वाधारको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ख. विषयगत क्षेत्र पहिचान गरी सबै क्षेत्रका लागि अलग अलग विषयगत योजना तर्जुमा गरी लागू गरिनेछ ।
- ग. भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरी स्थानीय क्षेत्रको विकास र प्रशासनमा सुशासन कायम गरिनेछ । गाउँपालिकामा निर्वाचित सबै जनप्रतिनिधिहरूको स्वअनुशासन, भ्रष्टाचार रहित चरित्र, कुनै पनि नागरिकलाई कुनै पनि विभेद नगर्ने जस्ता पक्षमा कडाइका साथ पालना गराइनेछ । गाउँपालिकावासीलाई जनप्रतिनिधिका जीवनशैली तथा कार्यपद्धतीका बारेमा गुनासो/उजुरी गर्न गाउँपालिका र प्रत्येक वडा कार्यालयमा गुनासो पेटिका राखिनेछ ।
- घ. गाउँपालिकाले तर्जुमा गरेका सबै योजनाको कार्यान्वयन गाउँ कार्यपालिकाको कार्यान्वयन निकाय (कर्मचारी प्रशासन, उपभोक्ता समिति वा निर्माण व्यवसायी) मार्फत कार्यान्वयन गरिने र त्यसको अनुगमन निर्वाचित निकायद्वारा गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ङ. संविधान बमोजिमका अन्य ऐन, कानून तथा विनियमहरू क्रमश तयार गरी लागू गरिदै गइनेछ ।
- च. आवश्यक ऐन, नियम, कानूनको तर्जुमा गरी न्यायिक समितिको सक्रियतामा न्यायिक सम्पादनको कामलाई छिटो छरितो र पारदर्शी रूपमा सम्पादन गरिनेछ ।
- छ. हरेक वडामा सामाजिक मेलमिलाप कर्ताहरूको नाम, फोटो र सम्पर्क नम्बर सहित व्यवस्थापन गरी छिटो, छरितो न्याय दिइनेछ ।

२.२.५.४. आर्थिक अनुशासन, मितव्ययिता तथा पारदर्शिता सम्बन्धी नीति :

- क. यस गाउँपालिकामा साल वसाली रूपमा रहदै आएको पुरानो पेशकी, बेरूजू फछ्यौट गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन एउटा छुट्टै कार्यदल गठन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने रकम यसै आर्थिक वर्ष भित्र कडाईको साथ असुल उपर गरिनेछ ।
- ख. गाउँपालिकाबाट योजना सञ्चालन गर्दा योजनामा पेशकी नदिई रनिङ्ग विलको आधारमा कामको भुक्तानी दिने परिपाटीलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै पहिलेको पेशकी फछ्यौट नगरी पुनः सोही पक्षलाई अर्को पेशकी नदिईने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ग. आर्थिक वर्षको अन्त्यमा आएर आयोजना स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रथाको अन्त्य गरिनेछ । आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा वैशाख महिना देखि स्वीकृत आयोजना समेत कार्यान्वयन गर्ने गरी संभौता गरिने छैन ।
- घ. आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन हुने योजनामा उपभोक्ता समितिको गठन, योजना संभौता गर्दा सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्षको रोहवरमा बस्ने र यस्ता योजनाको अन्तिम किस्ता भुक्तानी गर्दा सम्बन्धित वडा तथा अनुगमन समितिको संयोजकको सिफारिश चाहिने व्यवस्थालाई कडाइका साथ पालना गर्ने नीति लिइनेछ ।

२.२.५.५. वित्तीय व्यवस्थापन तथा श्रोत परिचालन सम्बन्धी नीति:

- क. भौतिक पूर्वाधार विकास तथा लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा उपभोक्ताबाट न्यूनतम नगद वा श्रमदानको सहभागिता वापतको १०% (प्रतिशत) रकम राख्नु पर्ने नीतिगत व्यवस्थालाई निरन्तरता गरिएकोछ । स्थानीय उपभोक्ता समिति मार्फत कृषि तथा पशुपालन तर्फको पूर्वाधार बाहेकको आयोजना सञ्चालन गर्दा भने कूल लागतमा ५०% (प्रतिशत) जनसहभागिता रहने नीतिगत व्यवस्था गरिएकोछ । उपभोक्ता समितिबाट कार्य गर्ने भनी गाउँपालिका समक्ष भएको सम्भौताको विपरीत यस्तो कार्य, निर्माण व्यावसायी वा तेश्रो पक्ष मार्फत गराएको भन्ने देखिएमा त्यस्ता उपभोक्ता समितिबाट भएको कार्यको भुक्तानी रोक्का राखी सम्भौता स्वतः रद्द हुनेछ ।
- ख. स्थानीय उपभोक्ता समितिबाट लागत सहभागितामा काम गर्ने गरी अनुरोध भई आएमा कूल लागतको ३०% (प्रतिशत) वा सो भन्दा बढी नगदमा लागत सहभागिता गर्ने गरी उपभोक्ता समितिको प्रस्तावलाई प्राथमिकतामा राखी कार्य गर्ने नीति लिइनेछ । यसको लागि एकमुष्ट रकम विनियोजन गरिएको छ ।

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

- ग. जल, जमिन, जडिबुटी, आलु, कृषि, वनमा आधारित लघु तथा मझौला उद्योग स्थापनाका लागि साभेदारी कार्यक्रम अघि बढाइनेछ । कृषि, फलफुल खेती, पशुपालन, लघु उद्यम तथा पूर्वाधार विकासका लागि विशेष कोषको स्थापना गरी ५०% गाउँपालिका र ५०% लगानी कर्ताले व्यहोर्ने नीति लिइनेछ ।
- घ. कृषि, पशुपालन, अन्य उद्यमशीलता कार्यको लागि ५० प्रतिशत गाउँपालिका र ५० प्रतिशत लाभग्राहीको साभेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ङ. उपभोक्ता समितिद्वारा कूल लागतको ४० प्रतिशत नगद लागत सहभागिता रहने कार्यक्रम वा अयोजनालाई प्राथमिकता दिइने नीति लिइनेछ ।
- च. गैरसरकारी संस्था र गाउँपालिकाको साभेदारीमा पूर्वाधारजन्य आयोजना तथा आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ

२.२.५.६. राजस्व परिचालन सम्बन्धी नीति :

- क. नेपालको संविधान अनुसार स्थानीय तहले उठाउन पाउने कर, शुल्क दस्तुर काडाइका साथ उठाउँदै शैलुङ गाउँपालिकाको आन्तरिक आम्दानी बढाउदै लैजाने नीति लागु गरिनेछ ।
- ख. शैलुङ गाउँपालिका सिमा भित्रबाट निकासी हुने ढुङ्गा गिटी, बालुवा, आलु, काठ लगायतका सामाग्री र व्यक्तिगत फर्म तथा सबै प्रकारका संघ-संस्था, होटल, उद्योग, व्यवसाय, घर, पसल, घरभाडा सिफारिस आदीलाई शुल्क/करको दायरा भित्र ल्याउने नीति लिइनेछ ।
- ग. वित्तिय व्यवस्थापन तथा श्रोत परिचालन- गाउँपालिकाको विकासको प्रमुख आधारलाई मूलमन्त्रको रूपमा लिई आन्तरिक श्रोत वृद्धि गर्ने आवश्यक नीति लिइनेछ ।
- घ. एकीकृत सम्पत्ति करलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन गाउँसभामा आर्थिक ऐन, पेश गरे बमोजिम राजस्व संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ङ. आम जनसमुदाय बीच करको बारेमा सचेतीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरी एकीकृत सम्पत्ति कर लगायत निर्यात हुने तथा नियमानुसार सबै प्रकारका वस्तु र सेवाहरूबाट कर संकलन गरी गाउँपालिकाको आन्तरिक आयलाई सुदृढ बनाइनेछ ।

२.२.५.७. सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षण :

- क. गाउँपालिकाबाट सञ्चालित भौतिक पूर्वाधार विकास सम्बन्धी आयोजनाहरूको कार्य सम्पन्न भए पश्चात अन्तिम भुक्तानी दिनु अघि अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक परीक्षण गर्न लगाई सोको प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि मात्र अन्तिम भुक्तानी दिने तथा योजना जाँचपास फरफारक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ख. गाउँपालिकामा सञ्चालित कार्यक्रम वा आयोजनाहरू तथा गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाको सन्दर्भमा चौमासिक रूपमा सार्वजनिक सुनुवाईको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ग. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सहकार्यमा विभिन्न संस्थाहरूबाट सञ्चालन गरिएका विकास निर्माण सम्बन्धी गतिविधिहरूलाई कार्यविधिले तोकेको समयमा विभिन्न सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण र गुनासो सुनुवाई जस्ता कार्यक्रमलाई प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयन गरी पारदर्शिता कायम गरी सुशासनलाई अभिवृद्धि गर्ने तर्फ जोड दिइने छ ।

२.२.५.८. सूचना प्रविधि :

- क. गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरूमा इन्टरनेटको व्यवस्था गरी दिइने सबै सेवाहरू कम्प्युटराइज्ड हुनेछन्, व्यक्तिगत घटना दर्ता, नागरिकता वा अन्य सिफारिसका लागि निवेदन दिँदा अनलाइनबाट निवेदन दिन सकिने व्यवस्था क्रमशः मिलाइनेछ ।
- ख. प्रत्येक परिवारहरूको डीजिटल प्रोफाइल तयार गरी सूचना प्रविधिसँग जोडिनेछ । सरकारी कार्यालय, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकीहरूमा इ-हाजिरी, इन्टरनेट सेवा तथा प्रविधि मैत्री वातावरणको निर्माण गरिनेछ ।
- ग. गाउँपालिकाको सेवा सुविधा एवं महत्वपूर्ण जानकारीहरू साथै पुनर्निर्माणको कार्यलाई अभै प्रभावकारी बनाउन शैलुङ मोबाईल एप्स निर्माण गरी कार्यालयको तर्फबाट प्रवाह गरिने सेवालाई सुशासन सँग आवद्ध गरिनेछ ।

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, वजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

२.२.२.६.अन्य:

- क. गाउँपालिकाभित्र रहेका सरकारी तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गरिनेछ ।
- ख. गाउँपालिका कार्यालय र वडा कार्यालयको नाममा जग्गाधनी प्रमाणपूजा प्राप्त गर्न पहल,कदमी लिइनेछ ।
- ग. अग्रज सम्मान, दाता सम्मेलन, बौद्धिक बैक स्थापना, स्वरोजगार अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- घ. प्रत्येक वडामा सरकारी कार्यालयहरू स्थापना गर्न ५० रोपनी, शैलुङ पर्यटकीय आवास क्षेत्र निर्माणका लागि ड. कालापानीमा ३०० रोपनी तथा गाउँपालिका केन्द्र स्थापना गर्नको लागि ५०० रोपनी नीजी, सार्वजनिक र सामुदायिक वनको जग्गा प्राप्त गर्ने नीति लिइनेछ ।

२.३. मुख्य मुख्य आयोजना तथा क्रियाकलापहरू :

गाउँपालिकाले लिएको सोच, लक्ष्य,उद्देश्य, नीति तथा कार्यक्रम पूरा गर्न देहायका मुख्य मुख्य आयोजनाहरूमा निम्नानुसार रकम विनियोजन गरेको छु ।

- क. पर्यटन प्रवर्द्धन तथा विकासको लागि महादेव तथा बौद्ध मुर्ती स्थापना रू.१ करोड ५० लाख,
- ख. युवा स्वरोजगार उत्पादन साभेदारी कार्यक्रमको लागि रू. ७५ लाख,
- घ. गर्भवती महिला स्वास्थ्य जाँच अण्डा वितरण कार्यक्रमका लागि रू. १० लाख
- ग. महिला स्वयंसेविका दशै खर्चको लागि रू. ८ लाख ,
- घ. गुणस्तरीय शिक्षाको लागि विद्यालय अनुदान (प्रति विद्यार्थी अनुदान कार्यक्रम) रू. ४५ लाख ,
- ड. गाउँपालिका भवन निर्माण रू १ करोड ५० लाख,

आर्थिक वर्ष ०७५/०७६को कार्यक्रम वा आयोजना सम्पन्न गर्नको लागि देहायका क्रियाकलापहरू गरिनेछ ।

क्र.सं.	क्रियाकलापको नाम	कार्यान्वयन गर्ने अवधि	जिम्मेवारी	कैफियत
१	वडा समिति र वडाका कर्मचारीहरूका लागि योजना सम्बन्धी १ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम	मिति २०७५ साउन १० देखि १५ भित्र	गाउँपालिका/वडा कार्यालय	
२	उपभोक्ता समितिको गठन कार्यक्रम	मिति २०७५ साउन ११ गते देखि ०७५ भदौ ११ सम्म	गाउँपालिका/वडा कार्यालय	
३	उपभोक्ता समितिको लागि योजना सम्बन्धी १ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम	मिति २०७५ भाद्र १५ गते देखि असोज मसान्त सम्म	गाउँपालिका	
४	कार्यक्रम वा आयोजनाको लागत अनुमान तयार गर्ने काम	मिति २०७५ भदौ १५ गते देखि मंसिर १४ गते सम्म	गाउँपालिकाको पूर्वाधार विकास शाखा	
५	कार्यक्रम वा आयोजनाको सम्झौता गर्ने	मिति २०७५ भदौ २० गते देखि मंसिर १५ गते सम्म	वडा कार्यालय, गाउँपालिका	
६	सम्झौता नभएका आयोजनाहरूको ठेक्का सूचना प्रकाशन गर्ने	मिति २०७५ मंसिर १५ गते देखि मंसिर २० गते सम्म	गाउँपालिका	

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, वजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

७	आयोजना शुरू गरी सम्पन्न गर्ने	मिति २०७५ भाद्र १६ गते देखि माघ मसान्त सम्म	उपभोक्ता समिति/निर्माण व्यवसाय तथा वडा कार्यालय	
८	आयोजनाको नापी, मुल्याङ्कन र कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन	मिति २०७५ भाद्र २६ गतेदेखि माघ १५ सम्म	उपभोक्ता समिति/निर्माण व्यवसाय,वडा कार्यालय तथा पूर्वाधार विकास शाखा	
९	प्रत्येक आयोजनाको आय-व्याय सार्वजनिक र समीक्षा	मिति २०७५ भाद्र २६ गते देखि माघ २८ सम्म	उपभोक्ता समिति,वडा कार्यालय	
१०	आयोजना फरफारक र भुक्तानी	मिति २०७५ भाद्र २६ गते देखि माघ मसान्त सम्म	उपभोक्ता समिति,वडा कार्यालय,गाउँपालिका	संघीय र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकमबाट भुक्तान दिन नपुग्ने भएमा निकासा भएपछि मात्र भुक्तानी दिइनेछ ।
११	यसमा उल्लेख भएको बाहेक अन्य क्रियाकलाप गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम हुनेछ ।			
१२	यसमा उल्लेखित समयमा उपभोक्ता समिति गठन नगर्ने, सम्झौता नगर्ने, समयमा योजनाको प्रारम्भ नगर्ने र समयमा सम्पन्न नगर्ने योजनाहरूका हकमा ठेक्का वा अन्य वैकल्पिक व्यवस्था गरी योजना सम्पन्न गरिनेछ । साथै गाउँ कार्यपालिकाले तोकेका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू ठेक्काद्वारा व्यवस्थापन गरिनेछ ।			

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, बजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

गाउँ सभाका अध्यक्ष महोदय,

२.४. अनुमानित व्यय र श्रोत व्यवस्थापन

अब म, माथि उल्लेखित गाउँपालिकाको सौच, लक्ष्य, उद्देश्य, अपेक्षित उपलब्धी, क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि बजेट विनियोजन र श्रोतको व्यवस्थाको योजना प्रस्तुत गर्दछु ।

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को नीति, बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न रू. ३६ करोड ३८लाख ९७ हजार ८ सय १४ पैसा ८२ रकम विनियोजन गरेको छु । चालु र पुँजीगत तर्फको हुने खर्चको विवरण अनुसूचीमा संलग्न गरेकोछु ।

आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने श्रोत मध्ये आन्तरिक आयबाट रू. ६० लाख ,नेपाल सरकारको समानीकरण अनुदानबाट रू. ११ करोड ३१ लाख, प्रदेश वित्तिय समनीकरण ७७ लाख ६० हजार, सशर्त अनुदान अन्तर्गत नेपाल सरकार ११ करोड ६३ लाख, प्रदेश सरकार अनुदान २ करोड ७ लाख ८८ हजार, राजश्व बाँडफाँड अनुदान अन्तर्गत नेपाल सरकार रू. ५ करोड ६२ लाख २७ हजार, प्रदेश सरकार रू.१ करोड ३१ लाख ४२ हजार र बैक मौजाद रू. ३ करोड ५ लाख ८० हजार ८ सय १४ पैसा ८२ रहेको छ ।

नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान, वित्तिय समानीकरण, राजस्व बाँडफाँड र आन्तरिक आय तथा चालु, पुँजीगत खर्च एवं वार्षिक विवरणलाई अनुसूचीमा राखी सोही बमोजिम स्वीकृत गर्न प्रस्ताव गरेको छु । अनुसूचीमा संलग्न योजना तथा कार्यक्रम एवं स्रोत तथा विनियोजन रकमलाई थप परिमार्जन र समायोजन गर्नु परेमा विषयगत शाखाको प्रस्ताव बमोजिम गाउँ कार्यपालिकाको बैठकबाट स्वीकृत गरी लागुगर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ । निर्वाचित पदाधिकारीको सेवा, सुविधा, भत्ता र दैनिक भ्रमण भत्ता प्रदेश सरकारले स्वीकृत गरेको कानून बमोजिम मापदण्ड बमोजिम गाउँपालिकामा प्राप्त आयबाट खर्च व्यवस्था मिलाइएको छ ।

क्र.सं.	विवरण	अनुसूची
१	राजस्व तथा अनुदान प्राप्तिको अनुमान	१
२	व्याय अनुमान	२
३	वित्तिय व्यवस्थापन अनुमान	३
४	कार्य क्षेत्रगत व्याय अनुमान	४
५	वार्षिक विकास कार्यक्रम	५
६	नेपाल सरकार सशर्त अनुदान अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूको आयोजनाहरूको विवरण	६
७	प्रदेश सरकार सशर्त अनुदान अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूको आयोजनाहरूको विवरण	७

पूजीगत अन्तर्गतका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूमा ४ प्रतिशत आयोजना व्यवस्थापन (कन्टेन्जेन्सी) कट्टा गरी भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, वजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

शैलुङ गाउँपालिकालाई कार्यक्षेत्र बनाई कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका गैर सरकारी संस्थाहरूको आव. २०७५/७६ को अनुमानित कार्यक्रम तथा बजेट निम्नानुसार पेश गरेको छु ।

क्र.सं.	गैर सरकारी संस्थाको नाम	कार्यक्रम विवरण	कार्यक्रम सञ्चालन स्थान	बजेट रू.	कैफियत
१	नेपाल ग्रामीण पुनर्निर्माण संस्था RRN	जीविकोपार्जन तथा पुनस्थापना परियोजना	गाउँपालिकाको वडा नं. १ देखि ५ सम्म	२,५४,७१,०००	
२	सुआहारा कार्यक्रम	एकीकृत पोषण कार्यक्रम		१,६३,०४४८	
३	सामुदायिक विकास मञ्च CDF	विद्यालय खानेपानी तथा सरसफाई, प्रिफ्याब हे.पो.मा खानेपानी व्यवस्थापन तथा नयाँ खानेपानी आयोजना	-८ वटा विद्यालय, -२ वटा हे.पो. -वडा नं. ३, ४ र ५	१९,१३,०००	नयाँ खानेपानी आयोजनाको बजेट स्वीकृत नभै सकेकोले सो को बजेट समावेश नभएको ।
४	कारितास नेपाल	- भूकम्प प्रतिरोधि निजी आवास निर्माणमा प्राविधिक सहायता - कामका लागि नगद कार्यक्रम मार्फत् ग्रामीण पूर्वाधार सुधार - आधारभूत कृषि र पशुपालन तालिम - कृषि र पशुपालनका लागि बिउ पुँजी अनुदान सहयोग - कृषि र पशुपालनमा आवश्यकताअनुसार प्राविधिक सहयोग - अत्यावश्यक खानेपानी योजना निर्माण - समुदाय परिचालन	वडा नं. ६ र ७	२,३१,७३,९१०	
५	एनसेट, बलियो घर कार्यक्रम	डकमी तालिम, अभिमुखिकरण, घरदैलो कार्यक्रम तथा ओ.जे.टी.	वडा नं. ३, ४ र ५	९,२७,५००	
६	हुराडेक नेपाल,दोलखा	पारस्परिक जवाफ देहिता कार्यक्रम	शैलुङ गा.पा.	२,३४,०००	
जम्मा				५,३३,४९,८५८	

(अक्षरूपी पाँच करोड एकतीस लाख पन्ध्र हजार आठ सय अन्ठउनन मात्र)

“आव. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, वजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com

“सर्वत्र वैभव, सभ्यता र स्वाभिमान; जनजनको पौरख, शैलुङको निर्माण”

आर्थिक ऐन र विनियोजन ऐन

गाउँपालिकाको आर्थिक बर्ष २०७५/२०७६ को अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्नको निमित्त स्थानीय कर शुल्क संकलन गर्ने, छुट दिने तथा आय संकलनको प्रशासनिक व्यवस्था गर्न नेपालको सविधानको धारा २२८ को उपधारा (२) बमोजिम शैलुङ गाउँपालिकाको गाउँसभा समक्ष आर्थिक ऐनको मस्यौदा र सोको अनुसूचीहरू स्वीकृतिका लागि पेश गरेको छु ।
शैलुङ गाउँपालिकाको आर्थिक बर्ष २०७५/०७६ को सेवा र कार्यहरूको लागि सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने अधिकार दिन र सो रकम विनियोजन गर्न नेपालको सविधानको धारा २२९ को उप-धारा (२) बमोजिम शैलुङ गाउँपालिकाको गाउँसभा समक्ष विनियोजन ऐनको मस्यौदा र सोको अनुसूची स्वीकृतिका लागि पेश गरेको छु ।

गाउँ सभाका अध्यक्ष महोदय,

शैलुङ गाउँपालिकाको दोस्रो गाउँ सभा देखि तेस्रो गाउँसभा सम्म सञ्चालन र व्यवस्थापनका लागि भएका निर्णयहरू, विनियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड, सहिता, संगठन संरचना तथा दरबन्दीमा समेत थप परिमार्जन वा संशोधन वा सुधार वा खारेजी नभएसम्मका लागि सोही बमोजिम कार्यान्वयनमा लैजाने प्रस्ताव स्वीकृतिका लागि पेश गरेको छु ।

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को नीति, बजेट तथा कार्यक्रम र सोको अभिन्न अंगको रूपमा रहेको आय-व्यायको विवरण, राजस्व तथा अनुदान प्राप्तिको अनुमान, व्याय अनुमान, वित्तिय व्यवस्था अनुमान, कार्यक्षेत्रगत व्याय अनुमान, ससर्त अनुदानको कार्यक्रम र वार्षिक कार्यक्रमलाई स्वीकृत गर्न अनुरोध गर्दछु ।

२.५. उपसंहार

प्रस्तुत आर्थिक वर्ष ०७५/०७६ को नीति, बजेट तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट आर्थिक, भौतिक तथा पूर्वाधार विकास, स्रोत साधन अवसर, क्षमताको उच्चतम उपयोग गरी आर्थिक तथा मानवीय विकास र जीवनस्तरमा न्यूनतम आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्न चरम गरिबी, विपन्नता, पछ्यौटेपनको अन्त्य गरी विशिष्ट पहिचान सहितको विकासित, सुरक्षित, प्रतिष्ठित, एक सुन्दर, जीवन्त र सम्बृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने गाउँपालिकाको सोचको लागि कोशेढुङ्गा सावित हुनेछ

अन्त्यमा ,

यो नीति, बजेट तथा कार्यक्रमको तर्जुमा गर्दा मार्ग निर्देशन गर्नुहुने गाउँपालिकाको अध्यक्ष श्री भरत प्रसाद दुलाल, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री रमेश विश्वकर्मा (सुनार), सम्पूर्ण वडा अध्यक्ष, गाउँ कार्यपालिकाका सदस्य, गाउँसभाका सदस्यहरू र गाउँपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू र तयार गर्न निरन्तर खटिने ना.सु तीर्थराज घिमिरे, बचत तथा साख परिचालक (ना.सु) बलराम पौड्याल र कम्प्युटर अपरेटर दिपक मोक्तान प्रति आभार प्रकट गर्दै सफल कार्यान्वयनमा सबैको पूर्ण सहयोग पाउने विश्वास गर्दछु । धन्यवाद !

लालमाया योजन घिसिङ

उपाध्यक्ष

तथा

संयोजक, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति

शैलुङ गाउँपालिका

काटाकुटी, दोलखा,

३ नं. प्रदेश, नेपाल ।

“आ.व. २०७५/०७६ को लागि तेस्रो गाउँ सभाबाट स्वीकृत नीति, बजेट तथा कार्यक्रम ”

Website: www.shailungmun.com.np

E-mail : ito.shailungmun@gmail.com